

*Κάθε καταιγίδα ξεκινάει
με μια απλή σταγόνα*

Εισηγητικό υλικό για την Πανελλαδική Συνάντηση της ΚΟΕ

Μάρτιος-Απρίλιος 2019

Εισηγητικό υλικό για την Πανελλαδική Συνάντηση της ΚΟΕ

Η εισήγηση για την Πανελλαδική Συνάντηση της ΚΟΕ στις 13-14 Απριλίου 2019, εντοπίζεται σε τρία κυρίως ζητήματα. Εντάσσεται όμως στη συνολική διαδικασία πολιτικής ανασυγκρότησης – ανασύνταξης της ΚΟΕ στις σημερινές συνθήκες. Το εισηγητικό υλικό περιλαμβάνει ακόμα, και ένα Παράρτημα με λίγα κείμενα που κρίθηκε ότι θα μπορούσαν να βοηθήσουν τη συζήτηση.

Εισήγηση

- 1. Η επικαιρότητα των εθνικών θεμάτων και απειλών – Τι συμπεράσματα μπορούν να αντληθούν από την πείρα της περσινής χρονιάς (σελ. 4)**
 - Σχετικά με ορισμένες άλλες απόψεις (σελ. 8)

- 2. Η κατάσταση του υποκειμενικού παράγοντα στην Ελλάδα (σελ. 11)**

- 3. Η πολιτική συγκυρία, πριν και μετά τις εκλογικές διαδικασίες (σελ. 17)**
 - A – Στοιχεία της πολιτικής συγκυρίας (σελ. 17)
 - B – Η συγκυρία βοά για πολιτική πρόταση (σελ. 21)
 - Γ – Ορισμένες γενικότερες εκτιμήσεις και προϋποθέσεις (σελ. 24)
 - Δ – Για την Ευρώπη, την Ε.Ε. και την πολιτική μας (σελ. 26)
 - Ε – Λίγα σημεία για την αυτοδιοίκηση (σελ. 29)

Παράρτημα – Βοηθητικά άρθρα και κείμενα (σελ. 32)

- Σε τι ωφελεί ο διαμελισμός εθνικού και κοινωνικού; (σελ. 32)
- «Κάτι γίνεται» (σελ. 36)
- Τι δείχνει το «70-30»; (σελ. 40)
- Απόσπασμα από την εισήγηση «Οι επιλογές της ΚΟΕ σε μια παραγμένη εποχή» στην πανελλαδική συνάντηση ΚΟΕ 2018 (σελ. 44)

1. Η επικαιρότητα των εθνικών θεμάτων και απειλών – Τι συμπεράσματα μπορούν να αντληθούν από την πείρα της περσινής χρονιάς.

Εξετάζοντας το πρώτο θέμα (μπορούμε αλλιώς να το ονομάσουμε και «εθνικά και γεωπολιτική του τελευταίου χρόνου»), πρέπει να είναι σαφές ότι η κατάσταση δεν «διαβάζεται» εύκολα, και οι αξιολογήσεις και εκτιμήσεις είναι σχετικά δύσκολες (αυτή η δυσκολία σχετίζεται βεβαίως και με τις δικές μας δυνατότητες). Ακολουθούν κάποιες κεντρικές εκτιμήσεις και μια αναφορά – αντιπαράθεση σε άλλες απόψεις σχετικά με τα θέματα αυτά.

Κεντρική εκτίμηση: Είμαστε σε φάση αποσταθεροποίησης.

Αυτό πρέπει να κατανοηθεί σε βάθος και σε έκταση. Δεν έχουμε μια αποσταθεροποίηση λόγω μιας κρίσης αντιπροσώπευσης και αμφισβήτησης του πολιτικού συστήματος και εσωτερικής πολιτικής ρευστότητας ή γεγονότων εσωτερικών σε ορισμένες χώρες. Έχουμε αποσταθεροποίηση του γεωπολιτικού πεδίου (του υποσυνόλου Βαλκάνια μέχρι και την Κύπρο), αποσταθεροποίηση κρατών, αλλαγές συνόρων και επικυριαρχίας μέσα στις χώρες. Δεν έχουμε σκέτη αποσταθεροποίηση των πολιτικών συστημάτων.

Αποσταθεροποιούνται τα Βαλκάνια, είτε συμπεριλάβουμε την Τουρκία σε αυτά είτε όχι.

Μαίνεται ο ανταγωνισμός ανάμεσα σε πλανητικές δυνάμεις (ΗΠΑ – Ρωσία) ανάμεσα σε ηπειρωτικές δυνάμεις (Ε.Ε., Τουρκία/Ερντογάν). Τα Βαλκάνια καθίστανται πεδίο ανταγωνισμού και οδηγούνται σε μια κατάσταση «μεσανατολικοποίησης». Δημιουργούνται ερείσματα, προσαρτήσεις, παιχνίδια επικυριαρχίας, προσπάθειες ανακοπής διείσδυσης άλλων δυνάμεων κ.λπ.

Βρισκόμαστε αντιμέτωποι με μια κλιμακούμενη αποσταθεροποίηση. Κοντά στους διάφορους ενεργούς παράγοντες υπάρχει και η «ενδόρρηξη» που έχουμε κάνει λόγο σε βασικά κέντρα (ΗΠΑ – Βρετανία, αλλά και συνολικά Ε.Ε.). Όλοι εναντίον όλων και πιο πυκνά.

Το παιχνίδι της επιρροής και των συγκρούσεων γίνεται μέσα από τη διείσδυση και την επικυριαρχία.

Η διείσδυση πραγματοποιείται μέχρι τώρα και μέσα από ντόπιους μηχανισμούς στους οποίους διεισδύουν και τους καθιστούν όργανά τους. Τέτοιοι μηχανισμοί είναι οι γραφειοκρατίες, οι ελίτ, οι πολιτικοί, τα οικονομικά συμφέροντα.

Μια παραπέρα διείσδυση προκαλεί ή παίρνει τον χαρακτήρα της διάλυσης των μηχανισμών. Έτσι έχουμε την μετατροπή χωρών σε χώρους, σε μάγματα

καταστάσεων που δεν μπορούν εύκολα να προσδιοριστούν. Π.χ. το Κόσσοβο είναι μια τέτοια κατάσταση. Οι εξελίξεις στον ελληνικό χώρο, οδηγούν σε τέτοιες καταστάσεις. Στο Ανατολικό Αιγαίο έχει γκριζαριστεί περιοχή κυριαρχίας της Ελλάδας. Η βόρεια Ελλάδα και η περιοχή της Μακεδονίας επιδιώκεται να ρευστοποιηθεί. Θράκη και Ήπειρος βρίσκονται σε αντίστοιχη κατάσταση.

Η Γερμανία για να διεισδύσει, ακολουθεί συνήθως πιο αποσταθεροποιητική πολιτική από άλλες δυνάμεις. Αυτό επιβεβαιώνεται από τον ρόλο της στη διάλυση της Γιουγκοσλαβίας, την τωρινή της παρέμβαση στα Δυτικά Βαλκάνια και το ενεργό ενδιαφέρον της για την Συμφωνία των Πρεσπών ως εξέλιξη που ευνοεί τη δυνατότητα να παρουσιάζεται ο μακεδονικός χώρος σαν ενιαία γεωπολιτική ενότητα. Το κύριο ενδιαφέρον της βρίσκεται στον κάθετο δυτικό άξονα των Βαλκανίων, ενώ είναι σε σύγκρουση με την Σερβία και επενεργεί διαλυτικά και νοτιότερα σε μια περιοχή που περιλαμβάνει Κόσσοβο, Αλβανία, ΠΓΔΜ, Ελλάδα.

Η Ρωσία ενδιαφέρεται πάντα για τα Βαλκάνια. Χώρες διείσδυσής της είναι ΠΓΔΜ, Βουλγαρία, Σερβία. Λειτουργεί δε κατά περίπτωση αποσταθεροποιητικά.

Οι ΗΠΑ, όντας αποδυναμωμένες και στρατηγικά διχασμένες, διατηρούν τον πρώτο ρόλο και την επικυριαρχία μέσω του «διαίρει και βασίλευε» ή αφήνοντας άλλους να κάνουν την αποσταθεροποίηση και παρεμβαίνοντας μετά σαν «σωτήρες» και ρυθμιστές – εγγυητές.

Αφού λοιπόν κανείς δεν είναι παντοδύναμος (ΗΠΑ, Ε.Ε., Γερμανία, Ρωσία) ώστε να επιβάλλει ό,τι και όπως θέλει υπάρχει σημαντικό περιθώριο για ενεργοποίηση κρατικών δομών, υπηρεσιών, λόμπυ, αλλά και χρηματιστικών ομίλων και διεθνών μηχανισμών.

Στο πεδίο ανακατεύονται και ντόπιοι παράγοντες, μικρότερης σημασίας αλλά υπαρκτοί:

- Μέσα από τον τυχοδιωκτισμό τους, π.χ. Ράμα, Ζάεφ, Τσίπρας, και τα δικά τους παιχνίδια και πολιτικούς σχεδιασμούς.
- Ως δυναμικοί και αναβαθμισμένοι παίκτες της περιοχής που κάνουν το δικό τους (Ερντογάν).

Προβάλλεται το επιχείρημα: Σε κλίμα αποσταθεροποίησης, διάφορες συμφωνίες, έστω ετεροβαρείς, μήπως προσφέρουν κάτι στην εκτόνωση και βοηθούν στη σταθερότητα έστω και προσωρινά, μήπως προσφέρουν έστω χρόνο;

Αυτό το επιχείρημα προβάλλεται από τις κυρίαρχες δυνάμεις του πολιτικού συστήματος, αλλά την λογική του την εγκολπώνουν σε διάφορους βαθμούς και άλλοι αντιθετικοί χώροι και λειτουργεί κάπως.

Δεν απαντιέται γενικόλογα αλλά ειδικά, αντιμετωπίζοντας κάθε περίπτωση συγκεκριμένα και αναλυτικά. Π.χ. Συμφωνία Πρεσπών και τι προσφέρει, τι δημιουργεί. Κυπριακό, με πρόταση συνομοσπονδίας και εμπλοκής της Τουρκίας γύρω από τα οικόπεδα, ποια κατάσταση δημιουργεί και τι κινδύνους εγκυμονεί; Ελληνοτουρκικές σχέσεις και έκβασή – προοπτική τους.

Οι συμφωνίες κάθε φορά και πάντα αποτυπώνουν έναν ήδη διαμορφωμένο συσχετισμό και δεν τον διαμορφώνουν από μόνες τους. Αποτυπώνουν την κλίση της πλάστιγγας προς τη μια ή την άλλη μεριά.

Πέρα από αυτό. Σε αποσταθεροποιητικές φάσεις, σαν την τωρινή, οι συμφωνίες που υιοθετούνται έχουν ένα ακόμα χαρακτηριστικό. Είναι επεισόδια που αθετούνται αμέσως για να έρθουν νέα επεισόδια στη συνέχεια. Αποτελούν κάτι σαν κατοχύρωση σημείων και τομή για συνέχιση της πίεσης με ισχυρότερους όρους.

Προετοιμάζονται αλλαγές συνόρων στην περιοχή. Αυτό είναι ένα δεύτερο συμπέρασμα που δίνει ιδιαίτερη διάσταση στη φάση αποσταθεροποίησης. Πρέπει να γίνει αντιληπτό ως ένα ελάχιστο δεδομένο που δηλώνεται, ομολογείται και διακηρύσσεται ανοικτά. ΗΠΑ, Γερμανοί, αλλά και Ερντογάν που αμφισβητεί ανοικτά την Λωζάννη, Αλβανοί που θέλουν τη «Μεγάλη Αλβανία» κ.λπ.

Μέχρι πρόσφατα, δύο χώρες θεωρούνταν σχετικά ισχυρότερες στα Βαλκάνια, η Τουρκία και η Ελλάδα. Η μεγάλη υποβάθμιση ισχύος της Ελλάδας, η αναβάθμιση της Τουρκίας και η παράλληλη άνοδος άλλων δυνάμεων, π.χ. της Αλβανίας, αλλά και οι συμμαχίες της Άγκυρας με Σκόπια και Τίρανα, αλλάζουν άρδην την διαπίστωση ισχύος μέχρι τώρα. Να σημειωθεί εδώ ότι η απώλεια ισχύος στο οικονομικό επίπεδο αλληλοτροφοδοτείται με αντίστοιχες απώλειες στο γεωπολιτικό.

Τα Σκόπια θα αποτελέσουν έναν πυροκροτητή εξελίξεων, και εξ αντικειμένου (εξαιτίας του τρόπου συγκρότησής τους με τις εσωτερικές αντιπαλότητες Αλβανών και Σκοπιανών) και με τον υποβολιμαίο ρόλο χρησιμοποίησής τους από άλλες δυνάμεις.

Είναι εντελώς αστήρικτες οι αυταπάτες για κυριαρχικό και ηγεμονικό ρόλο των Ελλήνων στις εξελίξεις των Βαλκανίων. Σε όλες τις εκδοχές των πακέτων σχεδίων που είτε εκτελούνται ήδη, είτε πρόκειται να μπουν σε ισχύ στο άμεσο μέλλον, η Ελλάδα μένει στο τέλος με τον «μουτζούρη στο χέρι». Για να βολέψουν δικούς τους παράγοντες τόσο Βόρεια (Βαλκάνια), όσο και Ανατολικά (να κρατήσουν την Τουρκία εντός δυτικού μπλοκ), θα βρουν την Ελλάδα ως υποδοχέα απόνερων. Η Ελλάδα λογαριάζεται να πληρώσει (ακόμα κι αν δεν είναι σχέδιο, προς τα εκεί βαίνουμε ως συνισταμένη πολλών παραγόντων) σε σχέση με Αιγαίο, Σκόπια, Αλβανία κ.λπ.

Με έναν βαθμό εκτίμησης, μπορούμε να πούμε ότι έχουν εκπονηθεί εδώ και καιρό αυτοί οι σχεδιασμοί. Τώρα μπορούν να αρχίσουν να δρομολογούνται.

Πιο ειδικά, είμαστε σε φάση κοινοποίησης και φανερώματος σε όλους τους εμπλεκόμενους (διπλωμάτες, πρωθυπουργοί, αρμόδιοι υπουργοί, υπηρεσίες κ.λπ.) και φάση διαμόρφωσης της κοινής γνώμης σε γενικές γραμμές για τις αλλαγές που έρχονται. Ορισμένες δηλώσεις δεν είναι άστοχες ενέργειες αλλά εντάσσονται σε τέτοια «μασάζ» που πάντα προηγούνται. (Ο Κοτζιάς κι ο Κατρούγκαλος επιδίδονται σε τέτοιους χειρισμούς, όπως και άσχετοι π.χ. βουλευτές Δωδεκανήσου ΣΥΡΙΖΑ που λένε ότι και στα ελληνοτουρκικά χρειάζεται μια συμφωνία τύπου Πρεσπών, Τσιρώνης για Καστελόριζο, ή και δηλώσεις του ίδιου του Τσίπρα πως η Συμφωνία των Πρεσπών είναι «αριστούργημα» κ.λπ.).

Όσον αφορά το Μακεδονικό, που είναι ανοικτό και κλιμακούμενο, υπάρχει μια επιβεβαίωση της θέσης της ΚΟΕ. Ο «μακεδονισμός» και ο αλυτρωτισμός είναι δομικό στοιχείο ύπαρξης του γειτονικού κράτους και δεν θα εγκαταλειφτεί. Δεν θα παραιτηθούν –όπως δεν παραιτήθηκαν ούτε έναν πόντο– και αντίθετα θα κλιμακώσουν επιθετικά. Ο «μακεδονισμός» αποτελεί άξονα επιβίωσης – ύπαρξης – συγκρότησης. Στο πεδίο αυτό, ο Ζάεφ πέτυχε μια σημαντική νίκη με την Συμφωνία των Πρεσπών.

Αυτό, όσο ξεδιπλώνεται και δεν αντιμετωπίζεται, οδηγεί σε ρευστοποίηση της Μακεδονίας και συνολικά Βόρειας Ελλάδας: Θα τεθούν έντονα μειονοτικά ζητήματα, μειονότητα «μακεδονική», γλώσσα, βιβλία, ονομασίες προϊόντων, οικονομικές ζώνες, αγωγοί, λιμάνια, βάσεις κ.λπ.

Η Γερμανία με τη συμπεριφορά της, θέτει υποθήκες για μεγάλους κραδασμούς στην περιοχή. Υπόσχεται μεγάλα οικονομικά πακέτα και ευρωπαϊκή προοπτική. Βέβαια γνωρίζει τον κίνδυνο ότι ίσως ανοίγει το δρόμο στις ΗΠΑ και άρα να γίνει νεροκουβαλητής τους (όπως έγινε με τη Γιουγκοσλαβία), αλλά ίσως να ποντάρει και στον εσωτερικό διχασμό που υπάρχει στην καρδιά των ΗΠΑ.

Πιο σοβαρό στρατηγικά ζήτημα, και για την υπόθεσή μας, είναι η πύκνωση των γερμανοτουρκικών σχέσεων. Υπάρχουν ιδιαίτεροι και ισχυροί λόγοι για όλους τους μεγάλους παίκτες (άρα και για την Γερμανία), στρατηγικού χαρακτήρα, να προκρίνουν την Τουρκία σε βάρος της Ελλάδας.

Πέρα από την οικονομική βουλιμία τύπου Σόιμπλε, υπάρχουν λόγοι για πιο υψηλή διπλωματία της γερμανικής εξωτερικής πολιτικής. Ο στρατηγικός τους σχεδιασμός για την Κεντρική Ευρώπη και τα Βαλκάνια –με τις ΗΠΑ και Αγγλία στις πλάτες της Γερμανίας και έχοντας απέναντι την Ρωσία και την πίεση που ασκεί σε διάφορα ενεργειακά θέματα– ωθεί την γερμανική πολιτική σε αναβάθμιση της Τουρκίας με αντίστοιχη υποτίμηση της Ελλάδας. Τόσο στον σχεδιασμό της κύκλωσης της Ρωσίας από την Δύση όσο και σε ό,τι αφορά στην ανάσχεση και στον έλεγχο των μεταναστευτικών ροών προς την Δύση –ζητήματα που χρησιμοποιεί και μεσολαβεί κατά κόρο η Τουρκία.

Υπάρχουν αντίλογοι και αντιδράσεις απέναντι στην υπεροψία της Γερμανίας, αλλά και τακτικο-στρατηγικές αντιδράσεις από άλλες ευρωπαϊκές χώρες για τις γερμανοτουρκικές σχέσεις. Πρόκειται για αντιθέσεις που δεν μπορούν να μην παρθούν υπόψη και σε όποια προσπάθεια διεξόδου της χώρας μας.

Η Τουρκία «υποχωρεί» όταν παίρνει λεφτά στο χέρι ή όταν παίρνει σαφή πλεονεκτήματα. Μετά από κάθε συναλλαγή, ανεβαίνει η κλίμακα ισχύος της και οι δυνατότητες να πετύχει τις επιδιώξεις της. Π.χ. η Γερμανία παζαρεύει με Τουρκία για το μεταναστευτικό και κάνει άνοιγμα προς τα Κατεχόμενα, κρατώντας ανελαστική στάση στο Κυπριακό.

Για τις ΗΠΑ, τίθεται ένα ερώτημα που δεν απαντιέται εύκολα. Θέλει αποσταθεροποίηση ή σταθερότητα στην περιοχή μας, και ειδικά στην κόντρα με τη Ρωσία; Οι ΗΠΑ είναι σε πορεία αποδυνάμωσης. Ενδιαφέρεται σφόδρα για όλες τις

γεωπολιτικές και οικονομικές διευθετήσεις. Το «διαίρει και βασίλευε» που εφαρμόζε κατά την αργή κατάρρευσή της η Βρετανική Αυτοκρατορία, εφαρμόζεται και από τις ΗΠΑ. Επομένως οι μεγάλες αναταράξεις για να διατηρούνται στο παιχνίδι είναι πάντα στην ατζέντα τους. Είναι άλλης τάξης ζήτημα το τι επιτυγχάνουν κάθε φορά. Πχ το σχέδιο της «Μεγάλης Μέσης Ανατολής» μένει να αξιολογηθεί πόσο πέτυχε και πόση χασούρα ήταν για τις ΗΠΑ, εδώ και 10-15 χρόνια. Κι αυτός ο λογαριασμός πρέπει να γίνει και σε σχέση με τους ανταγωνιστές της στην περιοχή. Σίγουρα λοιπόν χρησιμοποιεί παράγοντες και σχέδια ρευστοποίησης και αποσταθεροποίησης. Ο ρόλος πχ του Πάιατ εντάσσεται σε αυτά, όπως τα περί μειονοτήτων και μουφτῆδων κ.λπ.

Μια αναγκαία παρένθεση. Πρέπει να καταλάβουμε την **εγγενή αντιφατικότητα που περιέχουν οι σχεδιασμοί**. Μάλιστα έχουν προχωρήσει πιο πέρα: Η αντιφατικότητα γίνεται οργανικό στοιχείο που εντάσσεται στη στρατηγική. Τα στρατηγικά πλάνα υλοποιούνται μέσα από εναλλακτικά ταχτικά σχέδια τα οποία είναι αντιφατικά και κάποιες φορές αλληλοϋπνομευόμενα.

Τι θα γίνει και πώς θα εξελιχθούν οι αμερικανοτουρκικές σχέσεις; Δύσκολο ερώτημα και άμεσα σχετιζόμενο με όσα λέμε.

Η σημασία της Τουρκίας για τις ΗΠΑ, δεν αφορά μόνο στην επιδίωξη διατήρησης ενός σταθερού συμμάχου. Δεν εξαντλείται εκεί το θέμα. Ένα δυνάμωμα της Τουρκίας και μια ενίσχυση της αυτονομίας της έναντι των ΗΠΑ ή και της τάσης απομάκρυνσής της από την τροχιά της Ουάσιγκτον, την καθιστά ακόμα πιο σημαντική για τις ΗΠΑ.

Ο στρατηγικός σχεδιασμός του Ερντογάν, είναι να καταστήσει την Τουρκία μεγάλη δύναμη. Μεγάλη σε πλανητική κλίμακα. Μετά προφανώς από ΗΠΑ, Κίνα, Ρωσία και Ε.Ε., αλλά πάνω π.χ. από Ινδία, Βραζιλία ή Νότιο Αφρική. Η πολιτική του, έχει τέτοιους ορίζοντες και προδιαγραφές (άλλο αν θα το πετύχει). Παίζει λοιπόν με τη Ρωσία, αλλά ο στόχος του δεν είναι μια στρατηγική συμμαχία μαζί της. Στόχος του, είναι η αυτονομία και το ξάνοιγμα του δρόμου να γίνει μεγάλη δύναμη. Δεν αλλάζει στρατόπεδο, δεν γίνεται μέλος μιας ευρασιατικής ένωσης ενάντια στη Δύση γενικά. Ενδιαφέρεται για μια «τουρκοσουνιτική αυτοκρατορία».

Σχετικά με ορισμένες άλλες απόψεις

- *«Η Ελλάδα, χώρα πρώτης γραμμής για τις ΗΠΑ, αφού οι Αμερικάνοι έχουν κόντρα με την Τουρκία».*

Πρόκειται για επιπόνηση. Την ίδια στιγμή, να ξέρουμε πως αν «χαθεί» η Τουρκία για τη Δύση, ή παραμείνει εχθρική, υπάρχει ο κίνδυνος να χαθεί ολόκληρη η Μέση Ανατολή για τις ΗΠΑ. Δεν φτάνει το Ισραήλ μόνο του και μια σύμπλευση με τους Κούρδους, για να κρατηθεί η Μέση Ανατολή. Για να κρατηθεί η Τουρκία, είναι υποχρεωμένοι να της δώσουν ρόλο στην ΝΑ Μεσόγειο, στη «Γαλάζια Πατρίδα»,

στην ΑΟΖ και στα πετρέλαια. Και πέρα από τα κυπριακά «οικόπεδα», υπάρχει η άμεση διευθέτηση στο Αιγαίο.

- *«Οι ΗΠΑ θα στήσουν επεισόδιο στο Αιγαίο για να πετύχουν αμοιβαία εξασθένηση και των δύο, Ελλάδας και Τουρκίας».*

Έχει περάσει η εποχή που ΗΠΑ και ΝΑΤΟ έκαναν ότι ήθελαν απέναντι στις δύο χώρες. Δεν είμαστε στο 1974. Αλλά και τότε οι ΗΠΑ σχεδόν ανατίναξαν το ΝΑΤΟ στο νοτιοανατολικό άκρο του. Τώρα, στην υπόθεση ενός μικρού ή μεγάλου επεισοδίου κερδισμένου από τον Ερντογάν, εκείνος θα αναβαθμιστεί απέναντι στις ΗΠΑ ώστε να προωθήσει τους όρους του.

- Απέναντι στην άποψη περί *«ισχυρής Ελλάδας»* και *«ηγεμονικού της ρόλου»* στα Βαλκάνια, όπως και για τα περί *χώρας πρώτης γραμμής*, αντιπαραθέτουμε ακόμα:

Η Ελλάδα, χώρα απειλούμενη εθνικά από Βαλκάνια μέχρι Αιγαίο και Κύπρο. Εσωτερικά, οικονομικά, πολιτικά και αμυντικά αδυνατισμένη από λεηλασία των μνημονίων και υπό την διαρκή απειλή πολέμου, με την Τουρκία να ισχυροποιείται. Ως αποτέλεσμα, πέρα από την αποικιοποίηση – εξάρτηση που υφίσταται, δημιουργείται ένα σκληρό πολλαπλής φινλανδοποίησης, με ενδεχόμενο πολέμου που επιδρά σε όλες τις σφαίρες της κοινωνικής ζωής.

- *«Στρίβειν διά του ΝΑΤΟ...»*

Κλασική στάση, την είδαμε αρκετά, ειδικά στο Μακεδονικό. Κυρίως από το ΚΚΕ και τα περισσότερα τμήματα της Αριστεράς (εκτός από αυτά που χαιρέτισαν τη Συμφωνία των Πρεσπών. Όχι στη Συμφωνία «επειδή είναι νατοϊκή» χωρίς καμιά ανάδειξη της διάστασης του εθνικού ξεπουλήματος και, ακριβώς γι' αυτό, χωρίς επί της ουσίας επαφή με την κοινωνική δυναμική που διαμορφώθηκε ενάντια σε αυτήν, καταγγελία γενική των εθνικισμών με τρόπο που χάνονται τα κρίσιμα θέματα, ίσες αποστάσεις γενική καταγγελία των συλλαλητηρίων κ.λπ.

- *«Ένας είναι ο κοινός εχθρός, ο αμερικάνικος ιμπεριαλισμός. Η Τουρκία είναι πιο "αντι-ΗΠΑ" από την Ελλάδα, ενώ το ελληνικό κράτος πιο αμερικανόδουλο, άρα από "ουδετερότητα" μέχρι και θέση ότι είμαστε στην άδικη πλευρά μιας ενδεχόμενης σύρραξης».*

Στο σχήμα προσφεύγουν τμήματα της Αριστεράς και άλλων χώρων. Ενδεικτικό των στερεότυπων και της στρεβλής ανάγνωσης που κυριαρχούν γενικότερα. Το σχήμα αξιοποιείται για να παρακαμφθεί η κρίσιμη αλλά «άβολη» διάσταση των άμεσων εθνικών απειλών. Είναι σχήμα εξαφάνισής τους, άρα «συνεπούς» στάσης, αποφυγής δύσκολων ζητημάτων και τελικά μακαριότητας. Στο όνομα

μιας δήθεν διεθνιστικής ανάγνωσης, ξεπετάει και αποδρά από το επίπεδο «χώρα», «ελληνικός λαός» κ.λπ. σε πλήρη διάσταση με την πραγματικότητα και όποιο πραγματικό ριζοσπαστισμό.

- *«Η λύση βρίσκεται στη βαλκανική συνεργασία ενάντια σε όλες τις έξωθεν επεμβάσεις»*

Η βαλκανική διάσταση είναι σαφώς υπαρκτή ως πραγματικότητα και ως πλευρά μιας πολιτικής, αλλά συχνά αυτή η άποψη διατυπώνεται και πάλι σαν «διαφυγή» από την πραγματικότητα και τα κρίσιμα θέματα. Δεν μπορεί να «υπερπηδηθεί» το εθνικό επίπεδο. Υπάρχει ένα θέμα με ποια υπόσταση προσέρχεται κανείς στο πεδίο της συνεργασίας. Υπάρχει ακόμα ένα θέμα του ρόλου συγκεκριμένων βαλκανικών οντοτήτων (Αλβανία, Σκόπια, Κόσσοβο κ.λπ.). Έτσι, η άποψη αυτή συχνά πηγαίνει προς ένα «μίξερ» βαλκανικό που μπορεί να είναι συμβατό με άλλες λογικές και πολιτικές.

2. Η κατάσταση του υποκειμενικού παράγοντα μέσα στη συγκυρία

Στην περίοδο που αναφερόμαστε (τον τελευταίο χρόνο) το νέο καθοριστικό στοιχείο (πλάι στη συνεχιζόμενη οικονομική υποδούλωση της χώρας) υπήρξε η ανοικτή και γρήγορη εμφάνιση εθνικών απειλών και οι παραγγελίες των ξένων επικυρίαρχων για «γεωπολιτικά μνημόνια». **Αρθρωμένη γύρω από την εθνική διάσταση**, επανεμφανίστηκε σημαντική η αντίδραση του λαϊκού παράγοντα και εκφράστηκε η αντίθεσή του προς την κυβερνητική πολιτική.

Σημαντικοί σταθμοί υπήρξαν:

- Οι εκδηλώσεις αλληλεγγύης στους κρατούμενους στην Τουρκία στρατιωτικούς, όχι μόνο με τη μορφή συγκεντρώσεων αλλά πολύμορφα ως γενικό κύμα ευαισθησίας και συμπάραστασης, αλλά και με ποιοτικά εντυπωσιακή ευρύτητα σε συγκεντρώσεις που πραγματοποιήθηκαν σε διάφορες περιοχές της περιφέρειας και με τη συμμετοχή τμημάτων της κοινωνίας που συνήθως αδρανούν,
- και βέβαια τα συλλαλητήρια για το Μακεδονικό (ειδικά σε Θεσσαλονίκη και Αθήνα σε δύο φάσεις, αρχές 2018 και αρχές 2019) ενάντια στη Συμφωνία των Πρεσπών που υπήρξαν σημαντικό σκίρτημα, συγκρίσιμης ευρύτητας με το αντιμνημονιακό.

Η επιδίωξη της υπογραφής μιας τέτοιας συμφωνίας, δημιούργησε και συνεχίζει να προκαλεί σοβαρό πολιτικό πρόβλημα στο κυβερνητικό στρατόπεδο. Εμφανίζεται ένα 70% κατά της Συμφωνίας και αυτό δεν φαίνεται να υποχωρεί παρά τις κυβερνητικές προσπάθειες και μεθοδεύσεις.

Όμως η κατάσταση του λαϊκού παράγοντα είναι πιο σύνθετη, με αποδιαρθρωμένη τη δυνατότητα προβολής κεντρικών πολιτικών αιχμών και σημαντικά διαφορετική από το 2010-2012:

- Αν το ογκώδες λαϊκό κύμα της περιόδου 2010-2012, το καρπώθηκε πολιτικά κυρίως ο ΣΥΡΙΖΑ ως επιλογή μιας αδοκίμαστης αριστερής δύναμης για την διέξοδο (και δευτερευόντως η Χ.Α.), σήμερα μετά τη δοκιμή αλλά και την αρνητική στάση της υπόλοιπης αριστεράς απέναντι στην εθνική διάσταση του προβλήματος που αντιμετωπίζει η χώρα και η κοινωνία, η κατεύθυνση είναι δεξιόστροφη.
- Το κυβερνητικό μπλοκ (ΣΥΡΙΖΑ και η προσπάθεια συγκρότησης κεντροαριστερού πόλου) προωθεί επιθετικά μια γραμμή παγκοσμιοποιητική, μεταμοντέρνα που εξοικειώνει σημαντικά ακροατήρια με την αποδοχή της ρευστοποίησης της εδαφικής κυριαρχίας της χώρας. Σε αυτή τη βάση επιχειρείται συστηματικά ένας διχασμός του κοινωνικού σώματος, σε κοσμοπολίτες, ευρωπαϊστές, προοδευτικούς από τη μια, και σε καθυστερημένους, οπισθοδρομικούς, ακροδεξιούς, εθνικιστές, από την άλλη. Σημαντικά ακροατήρια που

περιλαμβάνουν μεσαία και μορφωμένα κοινωνικά στρώματα που είχαν συμμετάσχει στον αντιμνημονιακό αγώνα, είναι δεκτικά σε έναν τέτοιο διαχωρισμό, και αθροίζονται σε αυτό το 30%. Μαχητικά τμήματα της κοινωνικής βάσης της Αριστεράς επίσης.

- Είναι έκδηλη η προκύπτουσα ασυμμετρία: Από τη μια, ένα 30% συγκροτημένο γύρω από μια «υπαρκτή θέση» που την οικοδομεί το πολιτικό σύστημα αλλά και οι κυρίαρχοι κύκλοι της διανοήσης –με πυρήνα προβεβλημένες ομάδες που επί χρόνια προωθούν μια διαδικασία εθνοκρατικής αποσυγκρότησης. Από την άλλη, ένα 70% πολιτικά ορφανό σε μεγάλο του ποσοστό, πληθειακό κατά βάση, αντιμέτωπο με όλο το αδιέξοδο που φέρνει το αναδυόμενο με σκληρότερος από πριν όρους πρόβλημα της υπόστασης της χώρας. Με τέτοιους όρους είναι εξηγήσιμη η κατιούσα διαθεσιμότητα. Και ακριβώς για τον ίδιο λόγο, δεν δικαιολογούνται εκτιμήσεις που βασίζουν μια πολιτική στην προσδοκία άμεσης ορμητικής εμφάνισης του λαϊκού παράγοντα και δραστηκής μεταβολής συσχετισμών.

Αυτή η κατάσταση απαιτεί σοβαρές εκτιμήσεις, επιλογές και διαχωρισμούς:

- Συνειδητοποίηση της ανάγκης συνολικής πρότασης διεξόδου και του βάρους που προκαλεί η έλλειψή της. Σεμνή προσπάθεια και ξέκομμα από επιφανειακά κόλπα με λογική εκλογικής ευκαιρίας που προβάλλονται σαν η λύση στο πρόβλημα της χώρας.
- Είναι αναγκαίος ο διαχωρισμός από το μπλοκ που υποστηρίζει τον παγκοσμιοποιητικό ολοκληρωτισμό –είτε πρωταγωνιστικά (και η Κεντροαριστερά και η Κεντροδεξιά στην Ελλάδα, ας μην μας παρασύρουν οι εκλογικές ανάγκες της Ν.Δ.), είτε με τον τρόπο της Αριστεράς που ταυτίζοντας το εθνικό με το εθνικιστικό στοιχίζεται με την καταδίκη του εθνολαϊκισμού που προωθεί η ευρωκρατία σε όλη την Ε.Ε. και η πολιτική του Τσίπρα στην Ελλάδα *(βλέπε και λίγο πιο κάτω αναλυτικότερα για εθνολαϊκισμό)*. **Η ταξική και η εθνική διάσταση είναι αδιάσπαστη ενότητα, δεν μπορούν να απομονωθούν. Αυτή είναι αφετηριακή θέση για ένα εγχείρημα χειραφέτησης.**

Οι προτάσεις διεξόδου παίρνουν απαραίτητα υπόψη αυτόν τον παράγοντα. Η διεξόδος δεν αναζητείται σε ένα «εθνικό κόμμα» ή ανάλογες «μονοθεματικές» ενασχολήσεις, ούτε σε μια καθαρή «αντικαπιταλιστική διεξόδος».

Στο ερώτημα «τι ποιότητας πολιτική διεξόδου;» που τίθεται εμφατικά, δεν υπάρχουν οι όροι για να δοθεί μια απολύτως επαρκής απάντηση τώρα. Είναι όμως υπερώριμο και αναγκαίο να προβάλουμε συγκεκριμένες προϋποθέσεις εκκίνησης / κατεύθυνσης και πάνω σε αυτή τη βάση πρέπει η ΚΟΕ να καθορίσει μια άποψη, και κάτι πολύ περισσότερο. Μια συγκροτημένη πολιτική στάση.

Αφετηριακή θέση: **Οι Έλληνες πρέπει να προετοιμαστούν και να αγωνιστούν σκληρά για να κρατήσουν αυτά που έχουν.** Επιλέγουμε συνειδητά αυτές τις λέξεις κι αυτόν τον τόνο. Συνειδητοποίηση της πραγματικότητας: ότι η εξέλιξη των πραγμάτων οδηγεί σε ρευστοποίηση των όρων ύπαρξης της χώρας. Με ορατή την

πίεση για απώλεια κρατικής κυριαρχίας, εδάφους, χώρου, κυριαρχικών δικαιωμάτων. Αυτό πρακτικά σημαίνει προσανατολισμό σε δύο διαστάσεις: α). εναντίωση στην παγκοσμιοποιητική λογική ρευστοποίησης εθνών, κρατών, ταυτοτήτων, και ειδικότερα στην ευρωκρατική της εκδοχή και ακόμα ειδικότερα όπως αυτή υλοποιείται στα Βαλκάνια. β) συνειδητοποίηση του επιθετικού χαρακτήρα της τουρκικής πολιτικής σε όλο το τόξο Αλβανία-ΠΓΔΜ-Θράκη-Αιγαίο-Κύπρος και των σημαντικά αυτόνομων δυνατοτήτων προβολής ισχύος που αυτή διαθέτει.

Το πρόβλημα για την εθνική μας κυριαρχία προέρχεται από τον συνδυασμό αυτών των δύο παραγόντων και τη μεταξύ τους διαλεκτική σχέση, δεν περιορίζεται αποκλειστικά, για παράδειγμα, σε μια λογική γενικής εναντίωσης στον αμερικάνικο ιμπεριαλισμό (παρ' όλο βέβαια που η διάσταση αυτή δεν έχει χάσει καθόλου τη βαρύτητά της).

Αυτή η θέση ορίζει καθοριστικές επιλογές: Οριοθετήσεις, ενότητες, κλίμακα.

- **Οριοθέτηση** έναντι όλων των σχημάτων που από τις πιο διαφορετικές κατευθύνσεις συσκοτίζουν ή αγνοούν την προτεραιότητα που θέτει η προστασία της ύπαρξης και υπόστασης της χώρας.
- Συγκεκριμένη αντίληψη γύρω από το θέμα της απαιτούμενης ενότητας. Σε ένα πρώτο επίπεδο, αντιπαράθεση στην ολέθρια (σε συνθήκες εκδήλωσης εθνικών απειλών) συστηματική και πολυεπίπεδη πολιτική καλλιέργειας διχασμού μέσα στην κοινωνία, την οποία ασκεί το πολιτικό σύστημα με βασικό εννοητικό κέντρο το κεντροαριστερό πόλο του. Σε κεντρικό επίπεδο, **προβολή της αναγκαιότητας εθνικής ενότητας**. Για να συνεννοηθούμε: Εθνική ενότητα δεν είναι η επιδίωξη ενότητας των υποτελών τάξεων ή του λαού – αναγκαία ούτως ή άλλως έναντι των κοινωνικών ζητημάτων που προκαλεί η προώθηση της παγκοσμιοποίησης. Η εθνική ενότητα είναι η συμπαράταξη δυνάμεων με βάση την στάση έναντι της εθνικής απειλής, δηλαδή ποιες δυνάμεις θα υπερασπιστούν τη χώρα και την κυριαρχία της συμπαράτασσόμενες απέναντι, ή ασκώντας πίεση, σε όποιους αποδέχονται την ρευστοποίησή της, επιδιώκοντας να στηρίξουν την εξουσία τους στην παροχή αυτής της υπηρεσίας σε τρίτους. Για να το πούμε και με πιο κλασική ορολογία: μια πολιτική εθνικής ενότητας είναι η σωστή εκτίμηση της κύριας αντίθεσης που διαπερνά την ελληνική κοινωνία στη δεδομένη συγκυρία. Η προβολή μιας πολιτικής εθνικής ενότητας δεν έχει σχέση με μια αφελή ή «πονηρή» κατεύθυνση συγκάλυψης των αντιθέσεων και των διαχωριστικών γραμμών, αλλά αντίθετα πρέπει να είναι ένας προσανατολισμός «έξω» από το πολιτικό σύστημα και το ρόλο που αυτό παίζει, πρέπει να είναι μια κατεύθυνση που του ασκεί πίεση και είναι ανταγωνιστική προς αυτό. Και βέβαια είναι πλήρως συγχρονισμένη με τα εκδηλωμένα «θέλω» του λαϊκού παράγοντα. Επιπλέον, δεν είναι πολιτική εύκολη ή αυθόρμητη ή μονομερής/μονοθεματική, αλλά αντίθετα απαιτεί μια ολική στρατηγική σύλληψη του προβλήματος της χώρας και αντίληψη της αναγκαιότητας διαφοροποίησης της τακτικής σε ένα τόσο μεταβαλλόμενο

τοπίο. Η εκπόνηση μιας τέτοιας πολιτικής είναι εκτός των άλλων μια διανοητική πρόκληση που πρέπει να κινητοποιήσει το δυναμικό του τόπου.

- Συνείδηση της πραγματικής **κλίμακας** της απειλής, δηλαδή ότι αυτή αφορά τις αλληλοσυνδεόμενες προοπτικές των δύο κρατών του ελληνισμού (Ελλάδας και Κύπρου) και ότι απαιτείται **κοινή οικοδόμηση όρων άμυνας**.

Με βάση τα παραπάνω, **κάποιες σκέψεις γύρω από μερικά δύσκολα θέματα** που θέτει ή μπορεί να θέσει η σημερινή συγκυρία.

- Στάση απέναντι στο πολιτικό σύστημα. Ας ξεκινήσουμε από τη σωστή εκτίμηση ότι το πολιτικό σύστημα είναι συνολικά υποταγμένο και εντελώς ακατάλληλο και αναντίστοιχο για να διαχειριστεί τις προκλήσεις που αντιμετωπίζει η χώρα. Ποια θα έπρεπε να είναι η στάση που θα κρατήσει μια μικρή ομάδα/δύναμη – συγκεκριμένα η ΚΟΕ– μπροστά στην εκδήλωση μιας ανοικτής πολεμικής απειλής; Σίγουρα μια προκαταβολική καταγγελία του πολιτικού συστήματος σε μια τέτοια φάση δεν θα βοηθούσε τη συγκρότηση μιας άμυνας. Αλλά κεντρικότερα σε τι θα καλούσαμε τον λαό; Ποιες προτεραιότητες θα θέταμε; Πώς θα αναδεικνύαμε δυνατότητες πως θα διαφωτίζαμε για τα εμπόδια. Πως θα ακολουθούσαμε σε μια τέτοια περίπτωση (να σημειώσουμε καθόλου απομακρυσμένο ενδεχόμενο) μια πολιτική εθνικής ενότητας με το περιεχόμενο που περιγράψαμε πιο πάνω. Μια σοβαρή τοποθέτηση από μια μικρή δύναμη, όπως έχει δείξει η ιστορία μπορεί να δημιουργήσει παρακαταθήκη για το ξεδίπλωμα μιας πολιτικής στο μέλλον, κι ας μην έχει τη δυνατότητα εκείνη τη στιγμή να επηρεάσει αξιόλογα τα πράγματα. Και βέβαια η κάθε εποχή έχει τη δική της συνθετότητα. Άλλη υπήρξε το 1940 η δυσκολία που έπρεπε να ξεπεράσει ο Ζαχαριάδης για να προβάλει τον προσανατολισμό που περιέχει το γράμμα του, διαφορετικές οι σημερινές συνθήκες και δεν επιτρέπουν την αντιγραφή του «γράμματος» όμως το κριτήριο και το πνεύμα πρέπει να είναι αντίστοιχο.
- Τα πράγματα δείχνουν ότι είναι ζωτικής σημασίας για την ύπαρξη της χώρας να αποφευχθεί μια ανοικτή στρατηγική σύμπλευση της γερμανικής πολιτικής με την Τουρκία. Σε τι πολιτική για την Ευρώπη καλεί μια τέτοια απαίτηση. Σε ποιους υπολογισμούς πιθανής εκμετάλλευσης εσωτερικών διαφοροποιήσεων μέσα στην Ε.Ε.;
- Αν εννοούμε με σοβαρό τρόπο την ανάγκη άμυνας μπροστά σε μια εθνική απειλή, αυτό σημαίνει μεταξύ άλλων και τα εξής:
 - Πολιτική που να προάγει τη λαϊκή εγρήγορση. Δεν αρκεί η συνειδητοποίηση των κινδύνων, που άλλωστε μπορεί να λειτουργεί και παραλυτικά αλλά μια πολιτική ανάδειξης δυνατοτήτων και σαφή μέτωπα κατά των προσπαθειών αποσυγκρότησης που βρίσκονται σε εξέλιξη.
 - Υπολογισμό των απαιτήσεων αυτής της άμυνας σε στρατιωτικό επίπεδο. Ρεαλιστικές απαντήσεις σε δύσκολα προβλήματα σχετικά με τον εξοπλισμό της

χώρας αλλά και με τις στρατηγικές συμπλεύσεις της. Και όλα αυτά μέσα σε ένα τοπίο όπου απουσιάζει εντελώς η σταθερότητα των συμμαχιών αλλά υπάρχει πλήθος ρωγμών και αντιθέσεων που είναι αναγκαίο να ληφθούν υπ όψη.

Μερικά ακόμα **γενικότερα σημεία σχετικά με τη μαζική διαθεσιμότητα** σήμερα:

- Η αμφισβήτηση παραμένει εκτεταμένη και αγκαλιάζει νέους τομείς, είναι όμως «διαβρωτική» χωρίς να έχει κατασταλάγματα, κοινά και πιο στέρεα συμπεράσματα, κάποιους πυλώνες. Είναι πιο χαώδης και ταυτόχρονα δεν βρίσκεται σε κάποιο «σημείο βρασμού», όπως π.χ. το 2010-12.
- Ο «Κανένας» είναι πιο διακριτός από τη γενικευμένη αμφισβήτηση. Επανέρχεται μετά το 2015, έχει σταθερά αιχμή προς το πολιτικό σύστημα («κανένα κόμμα», «κανείς καταλληλότερος» κ.λπ.). Έχει ενεργή δυναμική που παράγει αποτελέσματα σε κοινωνικό επίπεδο αλλά και στο πολιτικό σκηνικό.
- Ο «Κανένας» είναι ενεργός, αλλά παρουσιάζει και όρια. Άμορφος και απρόσωπος, αλλά και με επιμονή να παραμείνει τέτοιος. Αυξομειώνεται χωρίς να ανεβαίνει συνολικά πολιτικό επίπεδο (δεν θα ήταν εύκολο αυθορμητώς). Δεν θέλει τον πατερναλισμό της Αριστεράς ή άλλων «κεφαλαιοποιήσεων» και είναι πιο συνειδητοποιημένος σε σχέση με αυτές όσο αφορά στα επίδικα σήμερα.
- Γενικότερα, διευρύνεται η σφαίρα της πολιτικής. Αυξημένος ο ρόλος ΜΜΕ, κοινωνικών δικτύων, διαδικτύου κ.λπ. Επίσης, αυξημένη είναι η σφαίρα επιρροής του «φαντασιακού», του συμβολικού, σε διάφορα επίπεδα.
- Οι πολιτικές λύσεις που προσφέρονται, είναι κυρίως είτε το «μάντρωμα» σε παραδοσιακές κομματοκεντρικές λογικές ή οι ΜΚΟποιημένες μορφές πολιτικής, η ανάλωση στο πολύ μερικό και κατακερματισμένο που κατά βάση είναι ακίνδυνα ή ενσωματώσιμα.
- Σε σχέση με τις επερχόμενες εκλογικές αναμετρήσεις, υπάρχει έλλειψη φανατικών κομματικών κοινών. Δεν θα υπάρχει στοιχημένη ψήφος στις διάφορες κάλπες. Η αμφισβήτηση ίσως εκφραστεί λιγότερο (χωρίς να σημαίνει ότι δεν θα υπάρχει) από την αποχή και περισσότερο μέσα από τον κατακερματισμό, την περίεργη ψήφο κ.λπ.

Ένα ακόμα κρίσιμο σημείο: Ο «εθνολαϊκισμός» και η στάση μας.

Υπάρχει ένα σημείο πολιτικά κρίσιμο σε σχέση με τη μορφή με την οποία εμφανίζεται η λαϊκή παρέμβαση σήμερα. Θα το διατυπώσουμε ξεκάθαρα: **Η άποψή μας δεν είναι ένας τρίτος πόλος απέναντι στην παγκοσμιοποίηση και τον εθνολαϊκισμό.** Ο «εθνολαϊκισμός» είναι ένας πετυχημένος όρος που λανσάρουν οι ελίτ για να περιγράψουν τον σημαντικότερο συστημικό κίνδυνο σήμερα. Πετυχημένος γιατί συνδυάζει δύο σημαντικά θέματα: Από τη μια, την παρέμβαση του λαού στην πολιτική διαδικασία, την οποία σύμφωνα με το κυρίαρχο αφήγημα θα πρέπει να μονοπωλούν οι ειδικοί της εξουσίας, οι εκπρόσωποι της χρηματιστικής οικονομίας και

τα κόμματα. Από την άλλη, το εθνικό σαν στοιχείο το οποίο, σε μια σειρά μορφές και εκδηλώσεις του, εμφανίζεται ως εμπόδιο στις πολιτικές της παγκοσμιοποίησης. Στην κατηγορία του εθνολαϊκισμού, έτσι κι αλλιώς συναντιούνται, αλλά και τσουβαλιάζονται, διαφορετικά φαινόμενα και καταστάσεις. Την ίδια στιγμή, ο κύριος εχθρός των λαών σε πλανητική κλίμακα είναι οι παγκοσμιοποιητικές ιμπεριαλιστικές πολιτικές και όσα προωθούν για λαούς, χώρες, περιοχές. Από αυτά τα λίγα, ήδη μπορεί να επιχειρηματολογηθεί γιατί δεν κρατάμε «ίσες αποστάσεις». Δυο παραδείγματα για τη θέση που διατυπώνουμε: Πώς εκδηλώνεται η αντίθεση παγκοσμιοποίησης και εθνολαϊκισμού στις περιπτώσεις α) των Κίτρινων Γιλέκων στη Γαλλία και β) της Συμφωνίας των Πρεσπών στην Ελλάδα. Αυτά τα δύο παραδείγματα, θα μας βοηθήσουν να τεκμηριώσουμε αυτό που εδώ υποστηρίζεται, ότι δεν συνοψίζεται η άποψή μας στη λογική ενός «τρίτου πόλου», που είναι λογική τελικά «τακτοποίησης» και αποφυγής δυσκολότερων προσεγγίσεων. Το δυναμικό της αμφισβήτησης και της αντίστασης στις πολιτικές της παγκοσμιοποίησης, «καταχωρείται» σήμερα στις δυνάμεις του «εθνολαϊκισμού». Αναγκαία και αυτονόητη παρένθεση: Όλα τα παραπάνω δεν σημαίνουν σύμπνοια με οτιδήποτε κατά καιρούς παίρνει την ετικέτα του λαϊκισμού ή εθνολαϊκισμού (Τραμπ, ακροδεξιές κυβερνήσεις κεντροευρωπαϊκών χωρών κ.λπ.).

Επιστρέφοντας στο κυρίως θέμα και συνοψίζοντας: Δεν ξεπεράστηκε η φάση στην οποία μπήκαμε ήδη από το 2013 περίπου, μετά από αυτήν του «αντιμνημονιακού κινήματος», χωρίς αυτό να σημαίνει απόσυρση της αμφισβήτησης, του Κανένα ή εξαφάνιση, τέλος του ριζοσπαστισμού. Με ειδικά χαρακτηριστικά μετά το 2015 (διάψευση της ελπίδας, αποαριστεροποίηση κ.λπ.). Ειδικότερα, η συγκυρία καθορίζεται σήμερα από το εθνικό ζήτημα που παίρνει την μορφή της απειλής για την υπόσταση της χώρας. Η ΚΟΕ, μια μικρή πολιτική δύναμη που έχει χρήσιμες εκτιμήσεις, πρέπει να περάσει τώρα σε άλλο επίπεδο: Πρέπει να ορίσει μια πολιτική στάση, να αντιδράσει έναντι μιας γενικής τάσης που ωθεί στον πολιτικό παρασιτισμό, τον γενικό σχολιασμό και τον επιφανειακό πολιτικαντισμό.

3. Το πολιτικό σκηνικό και οι εκλογές

Θα παραθέσουμε ορισμένα στοιχεία και εκτιμήσεις για πέντε θέματα. Κάποια από αυτά έχουν περισσότερο τη μορφή σημειώσεων και επισημάνσεων, αλλά θεωρούμε ότι χρησιμεύουν στο περαιτέρω άνοιγμα της συζήτησης. Τα πέντε μέρη είναι:

A – Στοιχεία της πολιτικής συγκυρίας

B – Η συγκυρία βοά για πολιτική πρόταση

Γ – Ορισμένες γενικότερες εκτιμήσεις και προϋποθέσεις

Δ – Για την Ευρώπη, την Ε.Ε. και την πολιτική μας

Ε – Λίγα σημεία για την αυτοδιοίκηση

A μέρος – Στοιχεία της πολιτικής συγκυρίας

1. Συμπιεστική βεβαιότητα

Έχουμε ήδη, μέσα από την εφημερίδα *Δρόμος*, τονίσει ορισμένα χαρακτηριστικά της προεκλογικής περιόδου που έχουμε εισέλθει. Δεν θα τα επαναλάβουμε. Θέλουμε εξ αρχής να επισημάνουμε ότι το πολιτικό σκηνικό έχει εγκλωβιστεί ή καθορίζεται από μία βεβαιότητα: την αλλαγή του. Υπάρχει αναμονή και βεβαιότητα ότι θα αλλάξει: Θα πέσει ο ΣΥΡΙΖΑ και η Ν.Δ. θα έρθει, ή θα «μισοέρθει» δύσκολα ή σε συνεργασία με κάποιον. Αυτή η βεβαιότητα λειτουργεί πιεστικά προς άλλες δυνάμεις, δρώντας κεντρομόλα προς τους δύο μεγάλους πόλους και περιορίζοντας τους μικρότερους σε δευτερεύοντα ρόλο στο πολιτικό σκηνικό. Πάνω στην πίεση και διάλυση μικρότερων σχηματισμών (κοινοβουλευτικών) διαμορφώνεται ο ανάπηρος διπολισμός Ν.Δ.-ΣΥΡΙΖΑ. Βέβαια, τα μικρά κόμματα ένοιωσαν μια ιδιαίτερη πίεση και από το Μακεδονικό, αλλά μεγαλύτερη ζημιά τους έκανε το «σίγουρο» εκλογικό αποτέλεσμα που τους αφαίρεσε κάθε αυτόνομο ρόλο.

2. Η συγκυρία δεν ήταν και δεν είναι «παγωμένη»

Ο κόσμος δεν είναι ακινητοποιημένος. Κι αυτό φάνηκε και από τις αντιδράσεις στο Μακεδονικό αλλά και από την γενικότερη παρουσία του «Κανένα» (*αναλυτικότερα, αναφερθήκαμε ήδη στην προηγούμενη Ενότητα*). Από την άλλη πλευρά, παρόλο που ο πολιτικός χρόνος είναι συμπυκνωμένος και τα γεγονότα καταγιστικά, δεν υπήρξαν, δεν παρουσιάστηκαν απόψεις και σχηματισμοί που να παίζουν κάποιον ρόλο. Αυτό ισχύει και για όλους τους μικρούς σχηματισμούς και το πληρώνουν τώρα που πολώνονται τα πράγματα προεκλογικά.

3. Επαναδιαμορφώνονται τα δύο «στρατόπεδα»

Λειτουργεί σήμερα το σχήμα «Κεντρο-Δεξιά – Κεντρο-Αριστερά», όχι «Αριστερά – Δεξιά». Επαναδιαμορφώνονται γιατί το επιτρέπει ο «Κανένας», που δεν είναι πλέον τόσο καίριος, δεν αποσυγκροτεί τους αντιπάλους του. Δεν επικροτεί τον διπολισμό, τηρεί στάση αποχής από αυτόν, αλλά δεν τον εμποδίζει να συσταθεί έστω και ανάπηρος. Έτσι, έχουμε μεν μερική ανασύσταση του δίπολου αλλά ταυτόχρονα παράγεται και η απαξίωση του. Συνεχίζει στη συνείδηση μεγάλου τμήματος του λαού να είναι αιμωτικό να είσαι πολιτικός και σε ορισμένους τα γιουχαΐσματα και οι εκδηλώσεις διαμαρτυρίας συνεχίζονται.

4. Η χρεοκοπία του πολιτικού συστήματος λαμβάνει ιδιαίτερη χροιά

Συνεχίζεται και εντείνεται η ηθικο-ιδεολογική πολεμική και κριτική: Προδότες, ανίκανοι, ψεύτες, αποτυχημένοι κ.λπ. Πλάι όμως σε αυτού του τύπου την πολιτική χρεοκοπία, επιτρέπεται μια φαλκιδευμένη αλίευση ψήφων. Ιδιότυπη κατάσταση να φτύνεις τον πολιτικό αλλά και να τον ψηφίζεις συνάμα...

5. Η διαδικασία του διπολισμού ως έκφραση ενός ενιαίου κόμματος της παγκοσμιοποίησης

Το κόμμα της παγκοσμιοποίησης που συγκροτείται περιλαμβάνει δύο πτέρυγες: και την κυβέρνηση και την αντιπολίτευση που αλληλοσυμπληρώνονται κατά τον συσχετισμό δύναμης ανάμεσά τους. Οι εσωτερικές πολώσεις τους, αντανακλούν προσωπικά σχέδια και συσχετισμούς. Γι αυτό οι δύο πτέρυγες δεν διαφέρουν στις στρατηγικές επιλογές. Είναι και οι δύο τοποθετημένες στην πλευρά της παγκοσμιοποίησης, των μηχανισμών της και ο ρόλος τους είναι διαχειριστικός εντός των ορίων που θέτει η κίνηση της παγκοσμιοποίησης.

Μέσα στο παραπάνω βασικό πλαίσιο, μια ιδιαιτερότητα που πρέπει επίσης να συνυπολογιστεί είναι ότι ο ΣΥΡΙΖΑ έχει ιδιαίτερα αδύνατους οργανικούς δεσμούς με το κράτος και είναι πολύ ισχνός σαν κομματικός μηχανισμός. Αυτό τον ωθεί και στην αγωνιώδη προσπάθεια εναγκαλισμού των διαφόρων «ΠΑΣΟΚ», αλλά και στον προσεταιρισμό σημαντικών τμημάτων του καραμανλικού μπλοκ της Ν.Δ. που ελέγχουν κρίσιμους τομείς του κράτους και εμφανίζονται πρόθυμα να υποστυλώνουν

ένα σχέδιο Κεντροαριστεράς. Η ευχέρεια για την άσκηση μιας τέτοιας πολιτικής, αποξενωμένης από την ευρεία κοινωνική πλειοψηφία, εξαρτάται σε μέγιστο βαθμό από τη στήριξη που της δίνουν τα ξένα κέντρα που κυριαρχούν και οδηγεί σε ενδογενή αστάθεια, κάνοντας ορατό ακόμα και το ενδεχόμενο συγκυβέρνησης των δύο κομμάτων, παρά τα προβλήματα που αυτό θα φέρει.

6. Ο ιδεολογικός αστερισμός του «Κέντρου»

Η διαδικασία του διπολισμού, εξελίσσεται κάτω από τον ιδεολογικό αστερισμό του «Κέντρου». Η χρήση της κεντρίας φυσιογνωμίας, επιτρέπει στα δύο κόμματα να αλληλοδιεισδύει το ένα στην περιοχή του άλλου και να διατηρείται μια επικοινωνία με ένα ρευστό ενδιάμεσο εκλογικό δυναμικό. Με τον κεντρώο μανδύα, τα κόμματα μετατρέπονται σε πολυσυλλεκτικά. Ο ΣΥΡΙΖΑ το αποδεικνύει και το διακηρύσσει ότι μετατοπίζεται προς το κέντρο (κεντροαριστερά). Η Ν.Δ. προσπαθεί να διευρύνει την επιρροή της, γιατί παραμένοντας αποκλειστικά «δεξιό» κόμμα κόβει όλες τις γέφυρες για συνεργασίες και διευρύνσεις.

7. Ψεύτικες και χωρίς αντίκρισμα διακηρύξεις

Ο ΣΥΡΙΖΑ υποστηρίζει ότι η Ν.Δ. είναι ένα ακροδεξιό κόμμα. Ανοησία. Η Ν.Δ. υποστηρίζει ότι ο ΣΥΡΙΖΑ είναι ένα εξαρχειώτικο κόμμα. Ανοησία κι αυτό. Όταν υποστηρίζουν τέτοιες «θέσεις», γνωρίζουν καλά ότι λένε ανοησίες για προπαγανδιστικούς λόγους και ούτε οι ίδιοι δεν τα πιστεύουν. Σαν πρότυπο, δεν έχουν την αντιγραφή μεγάλων κομμάτων της Ευρώπης, όπως τα χριστιανοδημοκρατικά (δεξιά) ή τα σοσιαλδημοκρατικά. Αλλά δημιουργούν ή προσπαθούν να δημιουργήσουν δύο πολυσυλλεκτικά στρατόπεδα κατά τα πρότυπα περισσότερο των ΗΠΑ (Δημοκρατικοί – Ρεπουμπλικάνοι).

Το πρόγραμμα της Ν.Δ. προωθεί ιδιωτικοποιήσεις και επενδύσεις, διακηρύσσοντας ότι θα είναι πειθήνια σε ό,τι ορίζουν τα μνημόνια. Ιδεολογικά, προβάλλει ένα μίγμα συντηρητισμού και «μεταμοντέρνου». Σχηματικά, ο Μητσοτάκης μπορεί να είναι υπέρ των δικαιωμάτων των ομόφυλων ζευγαριών και ο Γεωργιάδης υπέρ της «οικογένειας»...

Ο ΣΥΡΙΖΑ υποστηρίζει ότι υλοποιεί το Μνημόνιο αλλά χωρίς να πιστεύει σε αυτό. Συμπληρώνει την πολιτική του με επιδόματα και κομματική πελατεία. Ιδεολογικά και πολιτικά, δίνει έμφαση στη μετατόπιση και την πασοκοποίησή του, γιατί μέσα από αυτήν θα διασωθεί. Με την πασοκοποίηση, αποφεύγει να ξαναγυρίσει στο 3% ή να πάθει ότι ο ΓΑΠ. Επίσης, μέσα από αυτή τη διαδικασία υπόσχεται αυτοβελτίωση στη διαχείριση γιατί αυτό το έκανε αποτελεσματικά κάποτε το ΠΑΣΟΚ.

Παράλληλα, ολίγη από «Εξάρχεια», επιλογή φύλου, ΜΚΟ, μετανάστες κ.λπ. Κλείνει το μάτι, «αυτά τα πιστεύουμε». Θυμίζει το Δημοκρατικό Κόμμα των ΗΠΑ που επιτρέπει και στα κινήματα να εκφράζονται στον δικό του πόλο.

Διευκρίνιση: Το ότι είναι χωρίς πραγματικό αντίκρισμα και χειριστικές οι αντιθέσεις που προβάλλει ο διπολισμός, το ότι οι δύο πτέρυγες συμφωνούν στα βασικά και ομνύουν στην παγκοσμιοποίηση, δεν σημαίνει ότι η προβλεπόμενη κυβερνητική εναλλαγή είναι παντελώς αδιάφορη και δεν επηρεάζει την πολιτική συμπεριφορά. Θα αλλάξει η περιρρέουσα πολιτική και ιδεολογική ατμόσφαιρα σε αρκετά της σημεία. Η εναλλαγή ρόλου ανάμεσα στα δύο κόμματα θα αλλάξει τη συμπεριφορά τους, επομένως και συνολικά το σκηνικό. Η Ν.Δ., για παράδειγμα, αναγκαστικά θα αλλάξει ρητορική και πρακτική στα εθνικά θέματα, και όχι μόνο σε αυτά, ενώ ο ΣΥΡΙΖΑ ως αντιπολίτευση θα αποκτήσει μεγαλύτερα περιθώρια «αριστεροσύνης» και θα ρίξει κι άλλες γέφυρες προς διάφορες κατευθύνσεις. Όλα αυτά σημαίνουν και μια δική μας προετοιμασία, αφού θα υπάρξουμε σε ένα διαφορετικό, από αυτή την άποψη, περιβάλλον και θα χρειαστούν επαναπροσδιορισμοί σε διάφορα επίπεδα.

B Μέρος – Η συγκυρία βοά για πολιτική πρόταση

1.

Όχι με γενικόλογό τρόπο ούτε με κενολογίες, σαν τις διαπιστώσεις ότι «δεν υπάρχει εναλλακτική» κ.λπ. Η ανάγκη για πολιτική πρόταση προκύπτει σαν επίμονη κοινωνική ζήτηση που δεν έχει ακόμα όρους να ικανοποιηθεί. Η πείρα όμως των κύκλων και φάσεων που περάσαμε από το 2010 μέχρι σήμερα, το υποδηλώνει. Η πρόταση για «διέξοδο της χώρας» προβλήθηκε από μια μικρή ομάδα το 2011. Είχε προηγηθεί το κίνημα του 2010, οι πλατείες το 2011. Μετά ήρθε η ανάθεση σε έναν φορέα το 2012, η νίκη του ΣΥΡΙΖΑ το 2015 και το «τράτο» που ξαναδόθηκε παρά την στροφή του τον Σεπτέμβριο του 2015. Η πείρα που βγήκε, αν και δεν είναι διατυπωμένη σε σαφή συμπεράσματα, οδήγησε το αντιμνημονιακό κίνημα και τους ανθρώπους του να κατανοούν ότι δεν μπορεί να πάει έτσι το πράγμα και στην συνέχεια. Ό,τι δοκιμάστηκε απέτυχε ή ήταν μερικό. Τώρα, όπου κι αν συζητήσει κανείς θα ακούσει το αίτημα «χρειάζεται να μας πείτε τι πρέπει να γίνει». Σχηματικά, αν το 2011 ζητούσε διέξοδο μια μικρή ομάδα, σήμερα διέξοδο ζητά ένα 20% της ελληνικής κοινωνίας.

2.

Η πολιτική πρόταση δεν είναι πλατφόρμα. Έχει πιο πολύ την έννοια «γενική κατεύθυνση» ή «γενική στόχευση». Σε μια πορεία, αναδεικνύει κομβικά σημεία που αναγκαστικά πρέπει να αντιμετωπιστούν, να επιλυθούν. Όχι «όλος ο κόσμος», αλλά ένα 20% χοντρικά, θέλει σήμερα διέξοδο αλλά δεν ξέρει πώς θα βγει από τη δύσκολη κατάσταση. Θέλει διέξοδο πραγματική, πειστική, να γνωρίζει τα κομβικά σημεία. Από άποψη ουσίας, είναι ταυτόσημη με τα «θέλω» του Κανένα, δηλαδή εντελώς συνοπτικά: Ανόρθωση οικονομίας και παραγωγική ανασυγκρότηση, πατριωτισμός, επανίδρυση πολιτικού συστήματος, επανασύσταση του δημόσιου χώρου, δημοκρατία και πραγματικός έλεγχος, δικαιοσύνη, «συμμάζεμα» του κρατικού μηχανισμού, προοδευτική χειραφέτηση και όχι επιστροφή στα παλιά. Το ότι η πολιτική πρόταση δεν είναι πλατφόρμα, σημαίνει ακόμα ότι περιλαμβάνει και τις προϋποθέσεις της, δεν μπορεί να διατυπώνεται χωρίς συσχέτιση με την κατάσταση του υποκειμενικού παράγοντα, σε απόσταση από αυτόν.

3.

Για αυτούς τους λόγους, ο πήχης είναι ψηλά. Ζητείται μεγαλύτερη συμμετοχή και πιο ανεβασμένη παρέμβαση. Η συγκυρία ζητάει πολιτική πρόταση, φως, αλλά συγκεκριμένο πλέον, υπό όρους αξιοπιστίας. Τι σημαίνει αυτό; Καταρχάς, σημαίνει ότι πετάει στα απόνερα τους «μικρούς». Δεν τους υπολογίζει. Κανείς σχεδόν δεν προσδοκά στην πραγματικότητα κάτι από δυνάμεις όπως η ΛΑΕ, η Ανταρσία, από Κωνσταντοπούλου, Βαρουφάκη, ή ακόμα και από το ΚΚΕ. Η πολιτική τους βαρύτητα

είναι σχεδόν εκμηδενισμένη στη συνείδηση πλατειών μαζών. Δεν έχουν μέλλον και άλλοι, που νομίζουν ότι έχουν προτάσεις και θα «κεφαλαιοποιήσουν» διάφορες καταστάσεις. Από μακριά γίνεται αντιληπτό ότι δεν έχουν τίποτα σπουδαίο να πουν. Η πλατφόρμα τους είναι προσχηματική για να αναδειχθούν οι ίδιοι. Η ακόρεστη κομματική και ωφελιμιστική λογική, γίνεται εντελώς απωθητική. Η στροφή προς το αριστερό, μικρό, «αδοκίμαστο», έχει πραγματοποιηθεί και έχει αποτύχει στην συνείδηση του κόσμου. Για τις μικρές αριστερές δυνάμεις, μοιάζει σαν να βιώνουν ένα νέο 1989-90.

4.

Συνεχίζοντας, λίγο πιο βαθιά για τις αριστερές και ριζοσπαστικές ομάδες αντιστάσεων και ευαισθησιών, παρατηρούμε ότι την παγιωμένη ακινησία διαδέχεται η εκλογική σπουδή. Ανακυκλώνοντας όλη την παραδοσιακή νοοτροπία αυτόκεντρης συγκρότησης και πολιτικής δράσης. Σαν να μην άλλαξε τίποτα, και να μην μπορεί να καταλάβει τίποτα η αριστερή εμπειρία που ασχολείται αποκλειστικά με τη συγκρότηση στο επίπεδο μιας οργάνωσης, ενός κόμματος. Η πιο βαθιά άγνοια, η πιο συσκοτιστική και καθηλωτική άγνοια δεν βρίσκεται σε κάποια «αμορφωσιά» αλλά ίσα-ίσα στην καρδιά της πιο μεγάλης «τυπικής» γνώσης. Έτσι, μπροστά στα μάτια μας διαμορφώνονται οι νέοι αποπροσανατολισμοί, οι μελλοντικές ακυρώσεις, και η κατασπατάληση κάποιων μικρών οιονεί δυνατοτήτων, πλην όμως πολύ ιδιαίτερων και απαραίτητων.

5.

Οι εκλογές δεν μας οδηγούν κατευθείαν στο θέμα της ψήφου. Δεν είναι για μας το κεντρικό ή το βασικό ζήτημα. Χρειάζεται να σταθούμε με ηρεμία απέναντι σε αυτό. Στο ερώτημα «τι να ψηφίσω;» που θα μας απευθύνει πολύς κόσμος, δεν έχουμε την άμεση απάντηση ενός ψηφοδελτίου που συμμετέχουμε ή υποδεικνύουμε. Και δεν πρόκειται για αντιεκλογική στάση. Αντίθετα, αυτό που μας αναλογεί και χρειάζεται να κάνουμε, είναι να αποκτήσουμε μια πολιτική στάση για τις εκλογές, συμβατή με τις πολιτικές μας στοχεύσεις κι εκτιμήσεις. Να το κατανοήσουμε και να το κατακτήσουμε. Η ΚΟΕ έχει ορισμένες πολιτικές επισημάνσεις και εκτιμήσεις που δεν φαίνεται να έχουν διαψευστεί. Θα πρέπει να έχει τώρα μια πολιτική στάση απέναντι στις εκλογές. Διαχωριζόμαστε από όποιον νομίζει ότι «το έχει» ή ακόμα και από όποιον νομίζει ότι μπορεί να παρακάμψει ένα ζήτημα προϋποθέσεων για να παρέμβει εκφράζοντας κάτι ουσιαστικό. Χρειάζεται κατανόηση των καίριων ζητημάτων και ανταπόκριση – ακόμα και στοιχειώδης– σε αυτά, αλλά και ιεραρχήσεις, αιχμές και τρόποι παρέμβασης. Η ανασύνταξη της ΚΟΕ θα πρέπει να γίνει στην κατεύθυνση αυτή και με υψηλό τον πήχη.

6.

Ορισμένες διαπιστώσεις ακόμα. Γύρω μας, δεν υπάρχουν καταστάσεις αλληλοϋποστήριξης. Ούτε στον χώρο των διανοουμένων, ούτε ομάδες. Χρειάζεται να ανασυγκροτούνται ταυτόχρονα προσανατολισμός, κίνημα, συνείδηση, αμφισβήτηση. Οι «μικροχώροι» είναι ριζικά αντιφατικοί: Είναι ταυτόχρονα φορείς πολύτιμων κατακτήσεων και ευαισθησιών, αλλά και φορείς υποκειμενισμού και άρα στοιχείων αποπροσανατολισμού. Αυτά εμποδίζουν συμπράξεις και ενότητες. Άρα δεν αναμένονται ενδιαφέροντα εγχειρήματα μέσα από τέτοιους δρόμους. Κυριαρχεί τέτοια πανσπερμία και υποκειμενισμός όπου και ό,τι θετικό υπάρχει πηγαίνει χαμένο. Υπάρχουν και τα μεμονωμένα «στελέχη». Με ειδικότερους ρόλους και δυνατότητες. Π.χ. διανοούμενοι. Είναι όμως αρκετά άστατοι και καθορίζονται συχνά από προσωπικούς καιροσκοπισμούς. Από τη μεριά μας, πρέπει να διακρίνουμε και να αναγνωρίζουμε τα θετικά εκεί που υπάρχουν. Είναι ανάγκη λοιπόν να επιμένουμε σε ένα μεγάλο ανοικτό αίτημα κοινωνικού – πολιτικού διαλόγου. Αίτημα ζυμώσεων γύρω από τα επίδικα ζητήματα. Σε σχέση με αυτά, θα πρέπει να ετοιμαστεί η ΚΟΕ για να συμβάλλει.

Γ μέρος – Ορισμένες γενικότερες εκτιμήσεις και προϋποθέσεις

1.

Η ευρύτερη ιστορική περίοδος είναι περίοδος μετάβασης. Η μετάβαση δεν αρχίζει από την στιγμή που θα πάρει την εξουσία το «κομμουνιστικό κόμμα». Αυτή η πρωτόγονη άποψη υπονομεύει δυνατότητες και αδυνατεί να δει την ιστορική περίοδο της μετάβασης. Η ίδια η συγκυρία φέρνει την ίδια την μετάβαση στην επικαιρότητα. Δηλαδή την καθιστά τρέχουσα προτεραιότητα στους υποκειμενικούς σχεδιασμούς. Βοηθάει τώρα να γίνει αντιληπτό το σχήμα της ιστορικής μετάβασης. Κοντολογίς, απαιτεί από τις δυνάμεις να τοποθετήσουν τον εαυτό τους στο ύψος αυτού του καθήκοντος. Να φανούν αντάξιοι της συγκυρίας.

2.

Από υποκειμενική πλευρά, η εποχή είναι «ιδρυτική». Ιδρυτική ενός κινήματος που θα έχει χαρακτηριστικά και πολιτική πρόταση σε αντιστοιχία με την μετάβαση. Θα πρόκειται για ένα νέο πολιτικό κίνημα. Νέο πολιτικό κίνημα, και όχι συνέχεια ενός παλιού κινήματος. Πολιτικό, και όχι το κλασικό διεκδικητικό οικονομίστικα περιορισμένο «μαζικό κίνημα» μιας άλλης εποχής. Νέο, εμπνεόμενο από τα ανανεωμένα ζητήματα χειραφέτησης που έθεσαν τα πλατιά κινήματα που γεννήθηκαν μέσα στην κρίση, όχι από τα παλιά, ούτε «σοβιετικού» νοσταλγικού, ούτε «ευρωδουτικού» τύπου. Πολιτικό, σύμφωνα με μια ουσιαστική θεώρηση της πολιτικής που ενσωματώνει νέες πραγματικότητες.

3.

Η Ελλάδα βρέθηκε στην αιχμή των απαιτήσεων το 2012 και, από μια άποψη, η αφύπνιση που επιτελέστηκε είχε μοναδικά χαρακτηριστικά. Άσχετα αν επικαλύφθηκαν από το επιφανειακό «αντιμνημονιακό» και στην συνέχεια από την παλινδρόμηση. Αρκετά από τα αφυπνιστικά στοιχεία εκδηλώθηκαν και στην Δύση, αντιμετωπίζοντας κι εκεί τους δικούς τους πολύπλευρα δυσμενείς όρους. Για λόγους που θέλουν αρκετή ζύμωση, μοιάζει πως οι εκδηλώσεις αυτών των απαιτήσεων που αφορούν την Ελλάδα είναι πιο προχωρημένες, συνδυάζοντας αδιάσπαστα την κοινωνική διάσταση με την εθνική που εκδηλώνεται εδώ σαν το ιδιαίτερο πρόβλημα ύπαρξης της συγκεκριμένης χώρας.

4.

Ένα πολιτικό κίνημα δεν είναι μια διαδικασία «από τα κάτω». Είναι μια διαδικασία «από τα κάτω» σε ορισμένη σχέση με το «από τα πάνω». Δηλαδή, το «από τα πάνω» είναι υπαρκτό στο εσωτερικό του πολιτικού κινήματος. Το «από τα κάτω»

συντελείται στην Ελλάδα από το 2010 σε αξιόλογη ποιότητα, δηλαδή επαρκή για να στηρίζει προωθητικές προσπάθειες. Το «από τα κάτω» δεν πρέπει να εκλαμβάνεται ως βίαιη είσοδος των μαζών στο προσκήνιο κατά αλληπάλληλα κύματα, που αποσταθεροποιούν διαρκώς όχι μόνο εχθρούς, αλλά και εγκαθιδρύσεις στο εσωτερικό τους. Αν δηλαδή φαντασιώνεται κανείς ότι όλη τη δουλειά θα την κάνουν οι μάζες και αυτές θα λύσουν όλα ζητήματα, αυτό δεν είναι πραγματικό. Ομάδες που εμφανίζονται με μαχητική, πληθωρική δράση, δεν εκφράζουν μια συγκρότηση προωθημένη «από τα κάτω». Περισσότερο εκφράζουν έναν υποκειμενισμό, στην πραγματικότητα σε διάσταση και αντιπαλότητα με το «από τα κάτω», παρά «προπορεύονται» διαλεκτικά σε σχέση με την τρέχουσα συνείδηση του «από τα κάτω».

Το «από τα πάνω», αφορά μια διανοητική ικανότητα (με γενικούς όρους). Ιστορικά αυτή η ικανότητα υπάρχει, συναντιέται σε διανοούμενους αλλά και σε καθοδηγητικές ομάδες οργανώσεων. Οι «καθοδηγήσεις» συνήθως πολώνονται ανάμεσα στη γενική πολιτική θεωρία και στην τρέχουσα πολιτική οργανωτική καθοδήγηση της δράσης από στελέχη. Στην εποχή μας ο διαχωρισμός είναι ακραίος, ενώ και οι δύο πλευρές είναι εντελώς ανεπαρκείς στον τομέα που επεμβαίνουν. Το «από τα κάτω» έχει δείξει επανειλημμένα ότι έχει ανυπέρβλητα όρια, που δεν θα αρθούν εντελώς έξω από τη βοήθεια του «από τα πάνω». Στην πλευρά των «από τα πάνω», ενώ το διανοητικό κομμάτι έχει πάρει διαζύγιο από την πολιτική (θεωρητικολογώντας), στα οργανωτικά, πολιτικά στελέχη κυριαρχεί ο άκρατος σεχταρισμός.

Μια «αισιόδοξη» ανάγνωση: Η συγκυρία, η μέγγενη σφίγγει. Π.χ. με τα εθνικά, ο υποκειμενισμός πολιορκείται ασφυκτικά, οι πολλοί επιμένουν στη στάση τους, δεν ξέρουν πώς να αλλάξουν και οδηγούνται σε αδιέξοδα (ακινησία, τυχοδιωκτισμός, αυριανή ακινησία κ.λπ.). Κάποιοι εκβιάζονται να αλλάξουν. Ο υποκειμενισμός των «από τα πάνω» θα πιεστεί ακόμα παραπέρα από τα αδιέξοδά του, αλλά και από την πίεση των γεγονότων και του «από τα κάτω». Εδώ θα είναι κρίσιμος ο ρόλος ομάδων, παρεών κ.λπ. που είναι τοποθετημένες στην «ενδιάμεση ζώνη», έχουν κάτι να πουν, και ως εκ τούτου μπορούν να λειτουργήσουν ως καταλύτης σε αυτή τη διαδικασία.

Δ Μέρος – Για την Ευρώπη, την Ε.Ε. και την πολιτική μας

Η πορεία της Ευρώπης μέσω της Ε.Ε. έχει παραγάγει αποτελέσματα και έχει μορφοποιήσει την ευρωπαϊκή διάσταση. Δεν βρισκόμαστε στην αρχή μιας διαδικασίας, αλλά σε μια ιδιαίτερη στιγμή της, η οποία είναι κομβική λόγω της μεγάλης λαϊκής αμφισβήτησης, αλλά και των αντιθέσεων που έχουν αναδειχθεί στο εσωτερικό της, καθώς και των γεωπολιτικών πιέσεων.

Ενόψει των ευρωεκλογών, παρουσιάζεται μια πλήρως συσκοτισμένη εικόνα. Σαν να αντιπαλεύουν δύο «Ευρώπες», η προοδευτική και η αντιδραστική, σαν να ενώνονται όλοι ενάντια σε έναν κοινό εχθρό τον «φασισμό» – «εθνικισμό» κ.λπ. Η εικόνα των ΜΜΕ και των κομμάτων, είναι μια άκρως παραπαιημένη και αλλοτριωτική εικόνα.

Πρέπει να δώσουμε μια δική μας «εικόνα», δηλαδή άποψη που να δείχνει πώς έχουν τα πράγματα στην Γηραιά Ήπειρο, σε τι προσδοκούμε, τι ζητάμε. Τέλος, τι θα σήμαινε μια αντιφιλελεύθερη διέξοδος και χειραφέτηση στην Ευρώπη.

1. Η Ε.Ε. ως παγκοσμιοποιητικό υπερκράτος

Δηλαδή, η Ε.Ε. ως ο φορέας και διαμορφωτής της παγκοσμιοποίησης στην Ευρώπη, με στόχο την ανάδειξή της σε έναν παγκόσμιο παίκτη, αλλά και με δημιουργία ενός υπερ-κράτους, δηλαδή, μιας υπερ-εξουσίας, (με την έννοια όχι μόνο της «από πάνω», αλλά και της «σούπερ», φουλ εξουσίας), με υπερ-ταξικότητα (με την έννοια της «φουλ» ταξικότητας) και υπερ-ιμπεριαλιστικής (πάλι με την ίδια έννοια και όχι του «υπεριμπεριαλισμού» σύμφωνα με θεωρήσεις άλλων εποχών).

Το παγκοσμιοποιητικό υπερκράτος είναι ήδη παγκοσμιοποιημένο και παγκοσμιοποιητικό στη στρατηγική, την οργάνωση, την ταξικότητα, τον πολιτισμό.

2. Νεοφιλελεύθερη και απολυταρχική δομή

Νεοφιλελεύθερη όχι μόνο ως πολιτική, αλλά ως δομή (τραπεζιτικό, Eurogroup κ.λπ.). Απολυταρχική, δηλαδή απολυταρχικά ιεραρχημένη, με τη δημοκρατία διαρκώς φθίνουσα στο εσωτερικό της. Ο ευρωπαϊσμός σαν πληθωρική ιδεολογία που φιλοδοξούσε ευμάρεια, σύγκλιση, κοινή ιστορία, πολλαπλή απογείωση σε όλους τους τομείς, αντικαθίσταται από λογικές πειθαναγκασμού, φρουρίου και γυμνής επιβολής. Η ίδια η δημοκρατία στο εσωτερικό των μελών της Ε.Ε. συρρικνώνεται. Είναι χαμηλής ουσίας, δηλαδή εξαντλείται σε θεσμικά υπολείμματα κενά περιεχομένου.

3. Από ποια οπτική ασκούμε κριτική. Με τι θα την αντικαταστήσουμε;

Όχι με μια «ένωση σοσιαλιστικών πολιτειών της Ευρώπης». Ούτε με τον «ευρωσκεπτικισμό» και την επιστροφή σε ένα περικόλειστο έθνος-κράτος. Μια μεγάλη

μεταβολή της Ευρώπης, οφείλει να οδηγήσει σε μια Δημοκρατική Ένωση γιατί χρειάζεται μια ηπειρωτικών διαστάσεων συσσώρευση και οργάνωση, γιατί οι δυνάμεις που ανταγωνίζονται είναι ηπειρωτικών διαστάσεων. Χωρίς μια Δημοκρατική Ένωση, η Ευρώπη θα είναι υποταγμένη στις υπερδυνάμεις και τις μέσες δυνάμεις.

4. Η στρατηγική μας

Διάλυση της ευρωκρατίας και όλων των δομών της. Δεν παίρνει διόρθωση και μεταρρύθμιση. Επανίδρυση σε άλλη βάση μιας Δημοκρατικής Ένωσης. Κάθετη αντίθεση στον «ευρωπαϊσμό», ως ιδεολογία που άνοιξε και ανοίγει τον δρόμο σε μια οικοδόμηση του παγκοσμιοποιητικού υπερκράτους της Ε.Ε., που είναι πάντα εξαρτημένη από τις ΗΠΑ και τη γερμανική ηγεμονία. Δεν επαρκούν μεμονωμένες εθνικές ρήξεις με την ευρωκρατία και είναι καταδικασμένες από την άποψη μιας συνολικής διεξόδου. Δεν μπορούν να τελεσφορήσουν ούτε σαν «πυροκροτητές», ούτε και σαν άμεση εθνική προοπτική. Αυτή η εκτίμηση θέτει μια πολύ σημαντική ανάγκη. Την αλλαγή της συνείδησης γύρω από την ανάγκη διεξαγωγής ενός «παρατεταμένου αγώνα». Η αναγνώριση του ανέφικτου μιας μεμονωμένης εθνικής ρήξης με την ευρωκρατία, δεν σημαίνει αδιέξοδο και ακινησία ή έλλειψη ενδιαφέροντος για οποιοδήποτε «ενδιάμεσο» βήμα, αλλά είναι αναγκαία για την οικοδόμηση μιας σύνθετης πολιτικής διεξόδου με πραγματικούς όρους. Στόχος, η αποδιάρθρωση από μέσα, στα πλαίσια ενός κύματος εξελίξεων πανευρωπαϊκής κλίμακας. Που σήμερα είναι στην επικαιρότητα.

5. Ειδικότερα για την Ελλάδα

Αντιμετωπίζοντας ταυτόχρονα δύο μέτωπα και δυο μεγάλες απειλές, οφείλουμε να έχουμε συγκεκριμένη εκτίμηση των δυνατοτήτων μας σαν χώρας. Η Ελλάδα δεν έχει κανένα περιθώριο για μια «κάθετη ρήξη» με την ευρωκρατία δεδομένου του μετώπου με την Τουρκία. Δεν έχει περιθώριο να αδυνατίζει καθόλου την κρατική της υπόσταση. Μια στρατηγική μετάβασης θα επεξεργαστεί τις στοχεύσεις της υπ' αυτόν τον περιορισμό κι όχι αγνοώντας τον. Κι ενώ το ζήτημα τίθεται υπ' αυτούς τους όρους, ταυτόχρονα οι συγκυριακές και τακτικές εξελίξεις (φιλοτουρκικές προτεραιότητες της Ε.Ε., αποσταθεροποίηση στα Βαλκάνια), οξύνουν διαρκώς τη σχέση με την Ε.Ε. και την τακτική επιτακτική αντιπαλότητα που πρέπει να δείξουμε.

6. Πέρα από απλουστεύσεις

Διαμορφώνονται όροι εξαιρετικά δύσκολης και υψηλής στρατηγικής. Εντός της οποίας οι αντιφάσεις και οι αλληλοαποκλεισμοί, δηλαδή οι εξαιρετικά δύσκολες επιλογές, απαιτούν υψηλό ηγετικό επιτελείο, μεγάλη συνειδητοποίηση και όρους μακρόχρονης εμπιστοσύνης. Όστε οι επιλογές να καταστούν ενεργητικές και χειρίσιμες από την μεριά μας οι σχέσεις με την Ε.Ε. Γι' αυτό χρειάζεται να ξεκόψουμε απόλυτα και κάθετα με την τάση για απλουστεύσεις.

7. Αντιφιλελεύθερη διέξοδος

Τα χρόνια που πέρασαν, σε επίπεδο κοινωνικής – πολιτικής αντίδρασης, δηλαδή κινήματων, τροφοδοτήθηκε μια τελείως ανεπαρκής επιφανειακή αντίδραση «ενάντια στη λιτότητα». Η οποία ανακυκλώθηκε στα ίδια της τα όρια και κατάρρευσε αφού της προσφέρθηκαν ως προοπτική είτε συστημικοί εγκλωβισμοί (σοσιαλδημοκρατικές τακτικές, Die Linke, Τσίπρας, Podemos κ.λπ.), είτε αντικαπιταλιστικές ρητορείες και συνθηματολογίες χωρίς αντίκρισμα. Έτσι, σήμερα αποκαλύπτεται ότι η βαθύτερη διέξοδος που επιτρέπουν τα πράγματα είναι αντιφιλελεύθερη. Είναι η μόνη που σχηματοποιείται με όρους υπέρβασης, δηλαδή αποπνέει κάποιους όρους ουσιαστικής απάντησης.

Η αριστερόστροφη πορεία της αμφισβήτησης προς την παγκοσμιοποίηση που ξεκίνησε στο Σιάτλ και συνεχίστηκε στην Ευρώπη και αλλού ως «αντιπαγκοσμιοποιητικό κίνημα», συνάντησε κάποια όρια ή ενσωματώθηκε σε συστημικές προτάσεις διαχείρισης. Δεν βάθυνε σε μια αντιφιλελεύθερη μεταβατική προοπτική, αφήνοντας το έδαφος σε άλλες δυνάμεις, τη στιγμή που από την εποχή της κυριαρχίας του νεοφιλελευθερισμού εισήλθαμε σε περίοδο γεωπολιτικών και άλλων αναστατώσεων.

Σήμερα, έχουμε απόκλιση και πόλωση όσο αφορά την προοπτική της αμφισβήτησης της παγκοσμιοποίησης και την πολιτική της έκφραση, το περιεχόμενό της, ενώ στην κοινωνική βάση βλέπουμε μεγάλη ρευστότητα και άνοιγμα δυνατοτήτων επικοινωνίας ανάμεσα σε διαφορετικής προέλευσης «ακροατήρια». Σήμερα, σε μεγάλο βαθμό, αυτή έχει διοχετευθεί σε έναν ισχυρό δεξιόστροφο λαϊκισμό που ζητά ενίσχυση και επιστροφή στον εθνοκρατισμό, ισχυρό ηγέτη ή ισχυρή εξουσία έναντι της «εκμαυλισμένης δημοκρατίας», συλλογική ταυτότητα έναντι της «πολυπολιτισμικής διαφοράς», ζητά ισχυροποίηση και επιβολή ως προϋπόθεση για αφαίρεση μέρους της εξουσίας της παγκοσμιοποίησης.

Από την άλλη μεριά, μια αριστερόστροφη εναλλακτική παραμένει αδιόρατη, σπερματική και διαχυμένη στις λαϊκές επιθυμίες και απαιτήσεις. Οι οποίες θα πρέπει να αναγνωστούν ως τέτοιες, να ανασυγκροτηθούν στις προϋποθέσεις τους και να μορφοποιηθούν σε γραμμές που θα συγκλίνουν σε μια εναλλακτική. Ως τότε, θα μετεωρίζονται σε οριοθετήσεις ανάμεσα στην απορριπτόμενη παγκοσμιοποίηση ή σε κριτικές και αντιπολιτεύσεις εξ ίσου απορριπτές. Οι επιμέρους μικρές πολιτικές δυνάμεις και μεμονωμένοι αγωνιστές, οι διανοούμενοι, δεν είναι «ψυχολογικά» έτοιμοι να διαχωριστούν ριζικά με όλες τις συνέπειες από την παγκοσμιοποίηση (βλέπε δικαιωτισμός, εναλλακτικά κοινωνικά κινήματα, μετανάστευση, εθνικό κ.λπ.), ούτε πολιτικά και στρατηγικά έτοιμες να προσχωρήσουν σε προσεγγίσεις και προϋποθέσεις των σύγχρονων κοινωνικών – πολιτικών ζητημάτων αιχμής. Αναλώνονται να παριστάνουν την αντιπολίτευση χωρίς προοπτική.

Ε Μέρος – Λίγα σημεία για την αυτοδιοίκηση

Ακολουθούν κάποια γενικά σημεία γύρω από την αυτοδιοίκηση και τις δημοτικές – περιφερειακές εκλογές. Είναι τα περισσότερα από όσα είχαν σταλεί πρόσφατα σε μια ενημέρωση των συνελεύσεων της Αθήνας.

Κυριολεκτικά δεν έχουμε «αυτοδιοίκηση», αλλά «ετεροδιοίκηση». Δήμοι και περιφέρειες αποτελούν προέκταση της κρατικής δομής στις σύγχρονες συνθήκες, σε στενή συνάρτηση και εξάρτηση από το κεντρικό κράτος και τις νέες υπερεθνικές δομές και δίκτυα (Ε.Ε.). Κεντρικό κράτος και Ε.Ε. φορτώνουν αρμοδιότητες στην αυτοδιοίκηση, απελευθερώνουν χώρους και διαύλους για την ιδιωτικοποίηση υπηρεσιών και παράλληλα περικόπτουν πόρους και ουσιαστικά πεδία άσκησης πολιτικής από τα δημοτικά και περιφερειακά συμβούλια. Σε συνθήκες μνημονιακής επιτροπείας ή διαχειριστικής επιτροπείας, οι δημοτικές και περιφερειακές δομές υπάγονται πιο άμεσα στους νέους μηχανισμούς στραγγαλισμού και αρπαγής της δημόσιας περιουσίας και των δημόσιων υπηρεσιών.

Έχουμε περάσει από τον Καλλικράτη στον Κλεισθένη και φέτος θα δούμε τα πρώτα απτά αποτελέσματα αυτών των μεταρρυθμίσεων, αφού οι εκλογές για την ανάδειξη περιφερειακών ή δημοτικών συμβούλων θα γίνουν με απλή αναλογική, γεγονός που, στις συγκεκριμένες συνθήκες, θα αναστατώσει τους δήμους και τις περιφέρειες και θα δημιουργήσει όρους για το πέρασμα πιο άμεσων μορφών επιχειρηματικής πολιτικής, μεγαλύτερης «αποϊδεολογικοποίησης» και φυσικά τα πιο περίεργα πλασαρίσματα. Δεν θα υπάρχουν διοικήσεις όπως τις γνωρίζαμε και οι «εξαγορές» και «συγχωνεύσεις θα είναι στην πρώτη γραμμή της πρακτικής πολλών εκλεγμένων με τα πιο διαφορετικά ψηφοδέλτια.

Παρ' όλα αυτά, το πεδίο αυτό που σήμερα συγκεντρώνει τα σύγχρονα προβλήματα της πόλης/συνοικίας, όπως αυτή εξελίσσεται, αποτελεί ακόμα έναν προνομιακό χώρο παρέμβασης ακηδεμόνευτης, άμεσης, πιο κοντά στον πολίτη, με δυνατότητα να υπάρξουν όροι ελέγχου και συμμετοχής μεγαλύτερης και αυθεντικότερης από τα πεδία της κεντρικής πολιτικής σκηνής και των ευρωενωσιακών δομών. Κι όχι μόνο. Υπάρχει ένα διάχυτο δυναμικό που έτσι κι αλλιώς ενδιαφέρεται και δραστηριοποιείται με κινήσεις και έργο που δεν καταγράφεται άμεσα στο πολιτικό προσκήνιο, αλλά είναι υπαρκτό και μάλιστα πρωτότυπο, «από τα κάτω», όπως υπάρχουν κινήσεις που δραστηριοποιούνται και παρεμβαίνουν στα δημοτικά πράγματα με αξιόλογες παρεμβάσεις. Ένα σύγχρονο κίνημα πόλης δεν μπορεί να είναι αδιάφορο για το πεδίο ή και τις δυνατότητας που δίνει η «αυτοδιοίκηση» για ανάδειξη κεντρικών σύγχρονων ζητημάτων πολιτικής, συμμετοχής, και αυτενέργειας.

Δεν αποτελεί γραμμή η καταγγελία των άλλων, είτε για ότι έκαναν και πώς το έκαναν είτε για το τι δεν έκαναν. Ούτε αποτελεί γραμμή το «εμείς θα τα κάνουμε καλύτερα».

Ούτε η καταγραφή των προβλημάτων και το σκόρπισμα υποσχέσεων για αντιμετώπισή τους. Ούτε η μεταφορά της κεντρικής κομματικής γραμμής σε επίπεδο δήμου, πόλης, συνοικίας ή περιφέρειας. Η γραμμή πρέπει να παίρνει υπόψη της ορισμένα πράγματα: σωστή γνώση των προβλημάτων της ελληνικής κοινωνίας συνολικά, αξιολόγηση της αυτοδιοίκησης μέσα στην ελληνική κοινωνία, γνώση του χώρου και των προβλημάτων που διαπερνούν κάθε δήμο, πόλη, συνοικία, εκτίμηση του ρόλου που μπορούν να παίξουν κινήσεις και δράσεις στο επίπεδο αυτό, όχι για την επίλυση οξυμένων προβλημάτων, αλλά σε σύνδεση με τα βασικά ζητούμενα της περιόδου και της φάσης που περνά η χώρα, ο τόπος, η κοινωνία, ο λαός.

Αναζητώντας μια γραμμή για την αυτοδιοίκηση: Μια γραμμή ή κάποιες γενικές κατευθύνσεις για την αυτοδιοίκηση, στο σημερινό πλαίσιο πρέπει να περιλαμβάνουν δύο κεντρικούς άξονες παρέμβασης. Πρώτος άξονας είναι η τοπική εξουσία, η διοίκηση. Στην συγκεκριμένη περίπτωση τι αλλαγές, τι μεταμορφώσεις έχουν επιβληθεί στο πεδίο αυτό από Ε.Ε. και κεντρική διοίκηση του κράτους (Κλεισθένης, Καλλικράτης, προγράμματα κ.λπ.). Δεύτερος άξονας είναι η κοινωνία συνολικά. Όχι η μικροκοινωνία και απλώς το πρόβλημα που μπορεί να υπάρχει σε μια γειτονιά, έναν δρόμο, μια υπηρεσία του δήμου, αλλά η διαρκής σχέση Πολίτη-Συμμετοχής-Κοινωνικοποίησης.

Άρα Πολίτης-Συμμετοχή-Κοινωνικοποίηση και απάντηση για της ανάγκες της πόλης μέσα από την οικοδόμηση αυτών των εννοιών και καταστάσεων. Ενάντια στην πόλη-χυλό, ξενοδοχείο ύπνου, και σε δομές του δήμου που υποτάσσονται στο κομματικό και την αγορά (εργολαβίες, προμήθειες, αρπαχτές κ.λπ.). Λύσεις και προτάσεις που συγκροτούν την κοινωνία, αυξάνουν τη συλλογικότητα και την συμμετοχή, προωθούν την επανακοινωνικοποίηση.

Η ανάταξη της λαϊκής συνείδησης μέσα από την παρέμβαση στα αυτοδιοικητικά, σχετίζεται με την ανάγκη διεξόδου της χώρας και δεν είναι μια συμπληρωματική βοηθητική προς το κεντρικό κράτος δραστηριότητα μπαλώματος τρυπών. Σχεδόν όλα τα σύγχρονα προβλήματα και αντιθέσεις σήμερα διαπερνούν και το επίπεδο της πόλης-συνοικίας και περιφέρειας και δεν μπορεί να λειτουργεί στο μυαλό μας μια μεγάλη διαφοροποίηση ανάμεσα στα κεντρικά πολιτικά ζητήματα και αυτά της αυτοδιοίκησης. Τα κεντρικά προβλήματα φθάνουν έως το επίπεδο της αυτοδιοίκησης και συνδέονται στενά με αυτά. Υγεία, παιδεία, πολιτισμός, πολιτική προστασία, δημόσιοι χώροι, παραγωγικές και συνεταιριστικές δραστηριότητες, ιδιωτικοποιήσεις, μετανάστες, αγορά, ξεπούλημα δημόσιας περιουσίας, φορολόγηση πολιτών κ.λπ.

Προβάλλουμε το σύνθημα «Επειδή η συμμετοχή είναι προϋπόθεση» γιατί χωρίς τη συμμετοχή των ανθρώπων δεν έχουμε πολίτες σε επίπεδο δήμου/πόλης αλλά ψηφοφόρους, ταλαιπωρούμενους, φορολογούμενους. Δεν έχουμε ένα υποκείμενο και δεν υπάρχει κοινωνία σε σώμα, συγκροτημένη. Μια νέα κοινωνικοποίηση είναι αναγκαία, και αυτή δεν έρχεται με μια απ' ευθείας πολιτικοποίηση. Είναι πιο σύνθετη διαδικασία. Από τον καναπέ σε μια νέα, σύγχρονη κοινωνικοποίηση.

Τι προτείνει σήμερα το σύστημα ως «κοινωνικοποίηση»; 1. Την καθήλωση και τον εγκλεισμό στο σπίτι. Όταν βγεις από το σπίτι: 2. Αγορά, μέσα από Mall – κέντρο πόλης. 3. Καταναλωτής: εμπορεύματα, πολιτικές ιδέες, αλκοόλ, εκτόνωση, «διασκέδαση». 4. Ο καθένας μόνος του και ενάντια στους άλλους – ατομισμός και αδιαφορία για τον διπλανό. Τι μπορεί να αντιπροταθεί; Κοινωνικοποίηση με δημοκρατία και συμμετοχή του πολίτη. Τι μπορεί να υποβαστάξει αυτήν την πρόταση: Ο Δήμος (Δημοκρατία, δύναμη του Δήμου, Δήμος + κράτος) η Κοινότητα και ο Πολιτισμός.

Τι απορρίπτουμε προκαταβολικά: Ευκαιριακή λογική αριστεροπαραγοντισμού. Λογική αριστερού «τηλεγραφική», μεταφορέα κεντρικής πολιτικής του κομματικού φορέα στην συνοικία – πόλη – περιφέρεια. Λογική του «ακτιβισμού», με την έννοια μονομερών θεμάτων και πρωτοβουλιών με την αίσθηση ότι αυτές καλύπτουν το κενό που υπάρχει. Δεν προάγουμε σκέτες καταγγελίες, μεγαλόστομες συνθηματολογίες και γενικόλογο διεκδικητισμό. Ακόμα, δεν μας νοιάζει ο «καλός δήμαρχος» που μαζεύει σκουπίδια, είναι νοικοκύρης, είναι καλός εργολάβος.

Προσπαθούμε να προβάλλουμε μια σύνθετη άποψη, σοβαρή, και την ανάγκη μιας αξιοπρόσεκτης ποιοτικής αντιμετώπισης. Κεντρικό κρίκος της κατεύθυνσής μας είναι η ανάταξη της κοινωνικής συνείδησης. Αυτό πρέπει να γίνει κατανοητό σε βάθος.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ – Βοηθητικά άρθρα και κείμενα

Ανάμεσα σε πολλά άλλα που θα μπορούσαν να παρατεθούν, επιλέξαμε τέσσερα κείμενα που μπορούν να φανούν χρήσιμα ως συμπληρωματικό υλικό στην εισήγηση που προηγήθηκε. Πρόκειται για τρία άρθρα από την εφημερίδα Δρόμος και ένα απόσπασμα από την εισήγηση στην προηγούμενη πανελλαδική συνάντηση της ΚΟΕ που κρίναμε σκόπιμο να υπενθυμίσουμε.

Σε τι ωφελεί ο διαμελισμός εθνικού και κοινωνικού;

του Ρούντι Ρινάλντι, εφημερίδα Δρόμος – 9/6/2018

Στο προηγούμενο φύλλο του Δρόμου, εξετάσαμε το ζήτημα της πολιτικής στην Ευρώπη. Στο παρόν, θα ασχοληθούμε, όσο επιτρέπει ο χώρος, με την ενιαία και αδιαχώριστη σημασία που έχουν το κοινωνικό και το εθνικό στη σημερινή εποχή. Με άλλα λόγια, για την (παράλογη ή ανεξήγητη για αρκετούς αριστερούς κύκλους) «επικαιρότητα του εθνικού» πλάι στο κοινωνικό ή ταξικό ζήτημα.

Η εύκολη ένσταση είναι ότι πρόκειται για στροφή προς το παρελθόν, για αναχρονισμό. Χωρίς να ερμηνευτεί το φαινόμενο, οι περισσότεροι χώροι ταυτίζονται με την κυρίαρχη ρητορική της παγκοσμιοποίησης που καταγγέλλει τον «εθνολαϊκισμό» και αναδεικνύει σε μοναδικό εχθρό τον «κίνδυνο του φασισμού».

Η μετατόπιση είναι πασιφανής παρά τις μεταμφιέσεις της. Αντί να ορθωθούν αντιστάσεις στον ολοκληρωτισμό της παγκοσμιοποίησης, τον πιο επικίνδυνο φασισμό στις μέρες μας, συνασπίζονται όλοι μαζί του (ως δημοκρατικό, δικαιωματικό μπλοκ) στο όνομα της «αντιμετώπισης του φασισμού». Για να μη μιλήσουμε για τη ντροπή να ενισχύονται συνειδητά οι ακροδεξιοί για να επιβεβαιωθούν οι αριστεροί...

Διαδική αντίληψη

Η «επικαιρότητα του εθνικού» και ο ισχυρός δεσμός του με το κοινωνικό, έχουν τις ρίζες τους στην τεράστια και διαρκώς ογκούμενη δυσαρέσκεια που προκαλεί ο παγκοσμιοποιητικός οδοστρωτήρας ως έκφραση της σύγχρονης ιμπεριαλιστικής πολιτικής.

Η ταξική πάλη δεν αφορά αποκλειστικά τη σφαίρα του εργοστασίου ή της παραγωγής. Διεξάγεται συνολικά σε όλο το φάσμα των κοινωνικών σχέσεων και ιδιαίτερα στο πολιτικό πεδίο. Έτσι, δεν υπάρχει κανένα «εθνικό» που να είναι διαχωρισμένο από την κοινωνία ή να μην έχει και ταξικό περιεχόμενο.

Το «εθνικό» δεν επανεμφανίζεται ως «κόλπο» που κάνουν οι αστικές δυνάμεις για να αποπροσανατολίσουν ή να ενσωματώσουν την κοινωνική ένταση. Στις συγκεκριμένες συνθήκες, η ενότητα εθνικού και κοινωνικού στοιχείου είναι μια από τις κύριες και πλέον αποτελεσματικές μορφές ταξικής πάλης, που περιεχόμενο έχει την αντίσταση στην παγκοσμιοποίηση και τους φορείς της.

Πολιτικά, το περιεχόμενο της πάλης μεγάλων κοινωνικών και εθνικών μπλοκ που συγκροτούνται, είναι η αναζήτηση δρόμων οικονομικής και πολιτικής ανεξαρτησίας. Δρόμων εθνικής και λαϊκής κυριαρχίας έξω από τα δεσμά της παγκοσμιοποίησης και μέσω ρήξεων με αυτή.

Πολλές φορές, αυτά τα μπλοκ ηττώνται, συμβιβάζονται, δεν βρίσκουν διέξοδο ή συμβάλλουν με την πείρα τους στη ανίχνευση μιας προοδευτικής προοπτικής. Άλλες φορές, γίνονται οχήματα ανέλιξης συντηρητικών, αντιδραστικών ή ακροδεξιών δυνάμεων που σε έναν βαθμό αντιδρούν στην παγκοσμιοποίηση. Το γεγονός αυτό, δεν καθιστά το εθνικό «έτσι κι αλλιώς» αντιδραστικό και αναχρονιστικό στοιχείο ή κατασκευασμένο. Δείχνει πως τα μπλοκ που συγκροτούνται είναι ρευστά, όπως η εποχή μας. Είναι ανοικτά, παιζόμενα και διεκδικούνται από πολλές δυνάμεις.

Μια απλοϊκή αντίληψη της ταξικής πάλης, νοούμενης απλώς ως «δυσάδικης» υπόθεσης ανάμεσα στο κεφάλαιο και την εργατική τάξη, αδυνατεί να αντιληφθεί το εθνικό και κοινωνικό γεγονός στην σύνθεσή, τη σύμπλεξη, και φυσικά στην ενότητα και την αντίφασή τους. Νομίζει ότι απλώς πρέπει να αποκαθάρει την αριστερά από «εθνικιστικές προσμίξεις» ή από την αναζήτηση υποτιθέμενων συμμαχιών με ανύπαρκτα «εθνικά» τμήματα της αστικής τάξης.

Σύνθετη πραγματικότητα

Εθελουφλεί η αντίληψη αυτή και οι παραλλαγές της. Σήμερα, διέξοδο από την παγκοσμιοποιητική μηχανή, δεν ζητά μια οργανωμένη εργατική τάξη και οι δομές της, αλλά λαοί. Ένα σύνολο που είναι κάτι παραπάνω από το άθροισμα των ανθρώπων που το απαρτίζουν.

Σύμφωνα με τον μαρξισμό, ο λαός αποτελείται από το σύνολο των καταπιεζόμενων τάξεων και στρωμάτων ενός έθνους. Ο λαός θα μπορούσε να γίνει κατανοητός ως έννοια ενδιάμεση ανάμεσα στην τάξη και το έθνος, αν βοηθά ο συλλογισμός αυτός. Δεν είναι απλά η εργατική τάξη, ούτε «η εργατική τάξη και οι σύμμαχοί της».

Ο αγώνας για εθνική και λαϊκή κυριαρχία, ενδιαφέρει κι άλλα στρώματα και τάξεις που καταπιέζονται από την παγκοσμιοποίηση και τη σύνθλιψη και επιζητούν δρόμο διεξόδου. Η καταστροφή των μεσαίων στρωμάτων, η διάλυση ολόκληρων κλάδων, η αποβιομηχάνιση, δεν αφορούν μόνο μία τάξη.

Δεν υπάρχει εθνικό κίνημα πουθενά στον κόσμο χωρίς την παρουσία της αστικής τάξης ή κάποιας πτέρυγιάς της. Ακόμα και στο Παλαιστινιακό. Στην Ισπανία, ο Ραχόι έπεσε και από τις ψήφους των Βάσκων εθνικιστών. Στο κίνημα ανεξαρτησίας της

Καταλονίας, η αστική τάξη ήταν παρούσα και συγκρούστηκε με το ισπανικό φρανκικό κράτος.

Αλλά δεν υπάρχει η αστική τάξη μόνη της, με ένα πλήθος που απλώς την ακολουθεί. Στο παλαιστινιακό κίνημα, πολλές πτέρυγες εκφράζουν διαφορετικά συμφέροντα. Υπάρχουν βασικά προοδευτικά ανεξαρτησιακά κινήματα, όπως και ριζοσπαστικές δυνάμεις μέσα στο κίνημα ανεξαρτησίας της Καταλονίας. Άρα η πραγματικότητα, ιδιαίτερα στην σημερινή φάση, είναι ιδιαίτερα σύνθετη και πολύπλοκη, ενώ η δυαδική εκδοχή της ταξικής πάλης είναι καρικατούρα.

Σε δύο άλλες περιοχές, στη Λατινική Αμερική και τον ισλαμικό κόσμο, έχουμε μερικά ακόμα ενδιαφέροντα στοιχεία. Στην πρώτη περίπτωση, την περιφερειακή ενότητα και συνεργασία προοδευτικών δυνάμεων και χωρών. Στη δεύτερη, διεθνικά ρεύματα που εμφανίζονται με θρησκευτικό χαρακτήρα αλλά έχουν σχέση με γεωπολιτικά τόξα. Και σε αυτά τα παραδείγματα, το εθνικό είναι ιδιαίτερα συνδεδεμένο με το κοινωνικό ζήτημα ολόκληρων περιοχών.

Η «επικαιρότητα του εθνικού» υπάρχει επομένως σχεδόν σε παγκόσμια κλίμακα, και θέλει μια εξήγηση. Ο Μελανσόν, εκπρόσωπος της ριζοσπαστικής αριστεράς («ανυπότακτη Γαλλία»), αρχίζει τις συγκεντρώσεις του με την Μασσαλιώτιδα. Στην Ελλάδα, τόσο στις πλατείες όσο και στα συλλαλητήρια, η ελληνική σημαία έχει άλλο ρόλο από αυτόν που νομίζει η Αριστερά ή ο αναρχικός χώρος. Στην Ιταλία, μια μεγάλη ευρωσκεπτικιστική πλειοψηφία ανέδειξε μια κυβέρνηση που υπερέβαινε τον κλασικό πολιτικό κόσμο και δημιούργουσε τριβές με την ευρωκρατία. Έπρεπε λοιπόν να δοκιμάσει το πραξικόπημα των Βρυξελλών. Η Αριστερά πήρε το μέρος των Βρυξελλών, με ένα πιο μικρό τμήμα της να μην αντιλαμβάνεται τι γίνεται. Με τον Γκρίλο, για περίπου μια δεκαετία υπήρχε άρνηση κάθε επαφής. Εδώ, σύσσωμη η Αριστερά (από Τσίπρα μέχρι αντιεξουσιαστικές οργανώσεις) κατήγγειλε συλλήβδην τα συλλαλητήρια.

Δρόμοι απελευθέρωσης

Η αγνόηση του εθνικού στοιχείου και η μη κατανόηση της ενότητάς του με το κοινωνικό, οδηγεί στην τύφλωση να ερμηνεύονται όλα ως εθνικιστικά, τη στιγμή που χρεοκοπούν μπροστά στα μάτια μας τρεις πολιτικές.

Χρεοκοπεί η τεχνοπολιτική του οικονομικού αυτοματισμού και της συμμόρφωσης με ό,τι διατάζουν οι αγορές. Eurogroup, ΕΚΤ, Βρυξέλλες και Βερολίνο, δεν μπορούν να κυβερνούν όπως πριν. Η επιστροφή της πολιτικής, η τεράστια δυσαρέσκεια και η επικαιρότητα του εθνικού, δημιουργούν όρους αδυναμίας να προχωρήσει αυτή η εντελώς μονόπλευρη οικονομίστικη πολιτική.

Χρεοκοπεί ακόμα ο στείρος «δικεδικητισμός», μια άλλη έκφραση του οικονομισμού και της κυριαρχίας του μέχρι τώρα. Αλλά και ο «δικαιωματισμός», έκφραση άκρατου και χωρίς όρια ατομικού ωφελιμισμού. Επιστρέφουν οι «μεγάλες αφηγήσεις», οι

μεγάλες ταυτότητες, η ανάγκη του ανήκειν και η συλλογικότητα απέναντι στον ατομισμό.

Κάτω από ορισμένους όρους, η σύμπλεξη κοινωνικού – εθνικού μπορεί να πάρει γνήσιο λαϊκό προοδευτικό χαρακτήρα. Αλλά οι όροι αυτοί δεν πέφτουν από τον ουρανό. Χρειάζεται συνειδητοποίηση και πολιτικοποίηση τέτοια που να συλλαμβάνει όσα γίνονται και να είναι ικανή να συμβάλλει στην διάνοιξη δρόμων απελευθέρωσης.

Για παράδειγμα, το όνομα μιας γειτονικής χώρας, ο επεκτατισμός ενός άλλου ισχυρού γείτονα, οι σχεδιασμοί Αμερικάνων και Ευρωπαίων στην περιοχή, χωρίς να είναι ακριβώς έκφραση (παρά μόνο σε τελευταία ανάλυση) οικονομικών όρων, ξετυλίζουν την ανάγκη μιας εθνικής – κοινωνικής πολιτικής.

Η μελέτη του εθνικού ζητήματος και της σύμπλεξής του με το κοινωνικό, γίνεται με τη συμμετοχή και την παρέμβαση, όχι με την καταγγελία και την αποφυγή του λόγω «καθαρότητας». Κατά βάθος, στην υποτίμηση του εθνικού εκδηλώνεται έντονα και η βαθιά υποτίμηση και η υπεροψία κάθε λογής «πρωτοποριών» απέναντι στη «μάζα».

Δεν δικαιολογείται ο διαμελισμός του εθνικού από το κοινωνικό ή και, αντίστροφα, ο διαμελισμός του κοινωνικού από το εθνικό. Αυτά δεν διαχωρίζονται, ούτε «αποκαθάρνονται», ούτε μπορεί η σωτηρία της χώρας και της κοινωνίας να αφεθεί στην ευχή μιας (φαντασιακής και μόνο) «κομμουνιστικής υπέρβασης»...

«Κάτι γίνεται»

Στην Ιταλία, στην Ευρώπη, στον κόσμο

του Ρούντι Ρινάλντι, εφημερίδα Δρόμος – 13/10/2018

Υπάρχει ένα καθυστερημένο, στην ουσία του, σχήμα που αναφέρεται εν γένει στην άνοδο της Δεξιάς και Ακροδεξιάς στην Ευρώπη, τις ΗΠΑ και αλλού (πρόσφατα στην Αργεντινή). Ακόμα και η δεξιά Εστία, για παράδειγμα, ανησύχησε με πρωτοσέλιδο άρθρο της για τη νίκη του δεξιού υποψήφιου στις προεδρικές εκλογές της Βραζιλίας («Άνεμοι υπερσυντηρητισμού σαρώνουν τον κόσμο», 9/10/2018).

Γιατί καθυστερημένο σχήμα; Διότι δεν διαβάζεται έτσι καθαρά τι συμβαίνει και πάνω σε ποια βάση εκτυλίσσονται διάφορα φαινόμενα. Κυρίως, γιατί με τη γενική και αποκλειστική καταγγελία του «ακροδεξιού κινδύνου», δεν αναδεικνύεται μια άλλη πολιτική ικανή να δώσει εναλλακτική σε λαούς, πληθυσμούς και υποτελείς τάξεις που καταπιέζονται και κινούνται ενάντια στο άρμα της παγκοσμιοποίησης. Δηλαδή, ενάντια στην ακραία νεοφιλελεύθερη οικονομική συνταγή και στην αποδομητική, μεταμοντέρνα, υπερφιλελεύθερη, ατομικιστική ιδεολογία.

Η ταύτιση της Αριστεράς, ιδεολογικά και πολιτικά, με το στρατόπεδο της παγκοσμιοποίησης αφήνει ένα τεράστιο κενό που το εκμεταλλεύονται ποικίλες δυνάμεις, μεταξύ των οποίων και συντηρητικές ή ακροδεξιές. Η απουσία της Αριστεράς από μια σειρά θέματα που έχει ανοίξει η αντίσταση στην παγκοσμιοποίηση (γιατί τάχα μυρίζουν εθνικισμό) αφήνει διάπλοτο το σκηνικό να «ψαρεύουν» μέσα σε αυτό το δυναμικό συντηρητικές δυνάμεις.

Υπάρχει λοιπόν ένα βασικό ερώτημα: Εκτός από το να καταγγέλλουν τον ερχομό της Ακροδεξιάς, εκτός από το να αναγορεύουν τον φασισμό σαν μοναδική ή κύρια απειλή, τι άλλο κάνουν, τι άλλο προτείνουν; Πέρα από το να εφαρμόζουν, όταν βρίσκονται στη διακυβέρνηση, με φανατισμό μια συνταγή που οδηγεί στην φτωχοποίηση, τον αποκλεισμό και τη διάλυση. Ο κυρίαρχος αριστερός λόγος λειτουργεί στην πραγματικότητα ως πολιορκητικός κριός της παγκοσμιοποιητικής στρατηγικής, κι αυτή δεν είναι μια ελαφριά κατηγορία.

Μπροστά στα μάτια μας

Σε ολόκληρο τον κόσμο, αναπτύσσεται με έντονο τρόπο, και μέσα σε συνθήκες «αποαριστεροποίησης», μια έντονη ρευστότητα και κινητικότητα σημαντικότερων τμημάτων πληθυσμών προς δύο κατευθύνσεις.

Πρώτον, προς την αποστροφή απέναντι στην κυρίαρχη εκδοχή της πολιτικής. Μεγάλα τμήματα σπρώχνονται στην αποστασιοποίηση από την πολιτική και στην αποχή από την πολιτική διαδικασία. Θα ειπωθεί πως δεν πρόκειται για καινούργιο

φαινόμενο. Πράγματι, αλλά αυτό συμβαίνει σήμερα σε συνθήκες που δεν υπάρχει κανένα ρεύμα υπέρ των συστημικών παγκοσμιοποιητικών δυνάμεων.

Αντίθετα, η δεύτερη κατεύθυνση δείχνει πως σε ορισμένες στιγμές σχηματίζονται μεγάλες πλειοψηφίες ενάντια στην κυρίαρχη συστημική παγκοσμιοποιητική πολιτική. Οι πλειοψηφίες αυτές έχουν την δύναμη να την αμφισβητούν σε κυβερνητικό επίπεδο ή να κερδίζουν μεγάλα μερίδια του πληθυσμού. Κινητοποιούν δυνάμεις, αναδεικνύουν «από το πουθενά» πολιτικά μορφώματα που είτε δεν υπήρχαν, είτε έπαιζαν περιθωριακό ρόλο.

Όσο το φαινόμενο περιορίζονταν σε αριστερόμορφες δυνάμεις (π.χ. ΣΥΡΙΖΑ ή Podemos) όλα έβαιναν καλώς. Όταν σε αυτό μπαίνουν άλλες πολιτικές ταμπέλες, τότε θεωρείται a priori επικίνδυνο και αντιδραστικό φαινόμενο. Στην ουσία, υπάρχει άρνηση αυτού που πραγματικά συμβαίνει. Τεράστια τμήματα των πληθυσμών δεν θέλουν πλέον, δεν ανέχονται, δεν υποφέρουν άλλο την παγκοσμιοποιητική συνταγή. Ζητούν αλλαγή. Αλλαγή και μέτρα για να καλυτερέψουν την ζωή τους, να διατηρήσουν την ταυτότητά τους κι όχι να γίνουν «χυλός». Αναζητούν πολιτική έκφραση, καταφεύγοντας συχνά στην ανάθεση σε κάποιον πολιτικό οργανισμό.

Φτώχεια και λιτότητα, μεταναστευτικό, ασφάλεια, εθνική κυριαρχία, είναι τα βασικά θέματα της «αντιπαγκοσμιοποιητικής ατζέντας», όπως αυτή εκτυλίσσεται σήμερα. Πάνω σε αυτά, διεξάγεται μια μεγάλη αντιπαράθεση. Πουθενά δεν είναι προδιαγραμμένο ότι η έκφραση μεγάλων πληθυσμών για αυτά τα θέματα μπορεί να είναι μόνο και αποκλειστικά ακροδεξιού χαρακτήρα. Ούτε όσοι κινητοποιούνται, ούτε όσοι ψηφίζουν σχηματισμούς που ακολουθούν μια συντηρητική πολιτική, είναι φασίστες και ακροδεξιοί.

Ο ριζοσπαστισμός των στρωμάτων που ζητούν αλλαγή, η δυναμική που παρουσιάζει και οι νοθεύσεις που εμφανίζονται στην πορεία, δεν μπορούν να αποκρύψουν το γεγονός ότι η αναζήτηση μιας μεταφιλελεύθερης σοσιαλιστικής προοπτικής μπορεί να βρει έδαφος –ακόμα και μειοψηφικά– μέσα στην αναταραχή που σημειώνεται σχεδόν σε όλες τις χώρες της Ευρώπης.

Μετά από 10 χρόνια κρίσης, δεν μπορεί να εξηγηθεί γιατί μέχρι σήμερα δεν έχουν πετύχει κάτι εναλλακτικό προς την παγκοσμιοποίηση οι αριστερές δυνάμεις και έχουν βρεθεί σε τέτοια περιθωριοποίηση ή δορυφοροποίηση και ενσωμάτωση στην «ομπαμική» πολιτική. Για 10 χρόνια η Αριστερά στην Ευρώπη ταυτίστηκε με την παγκοσμιοποίηση, ενώ 27 χρόνια μετά την κατάρρευση των σοσιαλιστικών καθεστώτων και την ήττα του «σοσιαλισμού», δεν έκανε μισό βήμα μπρος το αίτημα του σοσιαλισμού ή της κοινωνικής δικαιοσύνης.

Το παράδειγμα της Ιταλίας

Μέσα σε λίγα χρόνια, μετά την Ελλάδα και την Ισπανία, αλλά και την Καταλονία, μετά τα «μαθήματα» που δόθηκαν και τα «πειράματα» που εφαρμόστηκαν, εμφανίζεται ακόμα ένας «απειθαρχός». Πρόκειται για μια μεγάλη ευρωπαϊκή δύναμη, την Ιταλία.

Ο απείθαρχος πέταξε στα καλάθια των αχρήστων ολόκληρο τον παλιό πολιτικό κόσμο και ανέδειξε μια κυβέρνηση δύο ετερόκλητων δυνάμεων, του «Κινήματος 5 Αστέρων» και της «Λέγκα». Παρά τα πραξικοπήματα και τους συμβιβασμούς που έγιναν, σχηματίστηκε μια κυβέρνηση με ένα πρόγραμμα που δεν αρέσει στην ευρωκρατία. Ο απείθαρχος αντέδρασε στη μεταναστευτική πολιτική της Ε.Ε. και τώρα παρουσιάζει έναν προϋπολογισμό που έρχεται σε αντίθεση με τις συνταγές των ευρωκρατών.

Έχουμε έτσι μια επανέκδοση των απειλών και εκβιασμών που έγιναν και στην ελληνική περίπτωση, μόνο που η Ιταλία είναι άλλης κλίμακας. Φραστικά έχουν φθάσει αρκετές φορές στα άκρα την αντιπαράθεση, αλλά παραμένει το αγκάθι ο ιταλικός προϋπολογισμός να ανεβάζει τον «κοινωνικό μισθό» από 2 δισ. σε 10 δισ. ευρώ, κάτι που φυσικά θεωρείται μεγάλο έγκλημα για τις Βρυξέλλες. Τώρα εξαπολύεται μια οικονομική τρομοκρατία (άνοδος spreads κ.λπ.) ενάντια στην Ιταλία και όλοι προσπαθούν, προς το παρόν, να κερδίσουν χρόνο.

Εξελίσσονται λοιπόν μια σύγκρουση, δυναμική και ρευστότητα που επιδέχονται πολιτικής παρέμβασης. Το κυβερνητικό σχήμα έχει μια λαϊκή στήριξη και μέσα από μάχες, τακτικές και τοποθετήσεις, ο Σαλβίνι από 14% πριν λίγους μήνες, κατορθώνει τώρα να συγκεντρώνει 30%. Ποσοστό πολιτών που δεν μπορούν να θεωρηθούν «φασίστες» και «ακροδεξιόι», αλλά θέλουν μια σκληρή διαπραγματευτική στάση απέναντι στην ευρωκρατία, καθώς και μια αλλαγή πλεύσης στην οικονομία και την κοινωνία. Στερείται σοβαρότητας και λογικής η ανάλυση ότι ξαφνικά όλη η Ιταλία (ή, στην περίπτωσή μας, η Μυτιλήνη) κατακλύστηκε από φασίστες. Κάτι άλλο παίζεται.

Η Αριστερά, σε όλες τις εκδοχές της, ούτε καν διανοείται μια πολιτική και παρέμβαση στη σύγκρουση αυτή. Ασχολείται με εσωτερικά της ζητήματα και ψάχνει σωσίβια στις ευρωεκλογές...

Με άλλα λόγια

Υπάρχει ένα αίτημα που περπατά στους δρόμους. Αίτημα ξεπεράσματος της σημερινής κατάστασης. Στην Ευρώπη, με το να μπει τέλος στην ευρωκρατία και την γερμανική Ευρώπη. Κόντρα στη σιαμαία κατάσταση νεοφιλελευθερισμού / μεταμοντερνισμού. Η διέξοδος δεν είναι προς τα πίσω, προς έναν νέο μεσαίωνα, έναν παλιό κοινοτισμό ή έναν ανθρώπινο καπιταλισμό. Είναι σε μια μετάβαση προς τη χειραφέτηση μέσα από καινούργιους και ανοιχτούς δρόμους. Πάνω στα επίδικα ζητήματα, και όχι με τη μετατροπή σε δορυφορική δύναμη παγκοσμιοποιητικών ή ακροδεξιών και φασιστικών δυνάμεων. Για τον λόγο αυτό, το ζήτημα της δημοκρατίας και της συμμετοχής έχει καθοριστική σημασία σε κάθε βήμα. Το ανερχόμενο ρεύμα αμφισβήτησης της παγκοσμιοποίησης καλεί σε ενεργοποίηση και πολιτική παρέμβαση. Η απουσία τιμωρείται με καθηλώσεις παντός είδους.

Τι δείχνει το «70-30»;

Εκτιμήσεις με αφορμή τις στάσεις για τη Συμφωνία των Πρεσπών

του Γιώργου Παπαϊωάννου, εφημερίδα *Δρόμος* – 8/3/2019

Όλες οι δημοσκοπήσεις για τη στάση των πολιτών απέναντι στη Συμφωνία των Πρεσπών (ΣΤΠ) καταλήγουν στο ίδιο πάνω-κάτω δεδομένο (*). Η Συμφωνία αποδοκιμάζεται με ποσοστά πάνω από 60%, ενώ λίγο πάνω από 20% κυμαίνονται στις περισσότερες μετρήσεις οι θετικές απόψεις για αυτήν. Υπολογίζοντας χοντρικά και τις γνώμες μέρους όσων δεν εκφράζονται ανοιχτά για τη ΣΤΠ, μπορούμε να πούμε ότι η κοινωνία «μοιράζεται» σε ένα περίπου «70-30» μπροστά σε αυτό το ζήτημα. Αυτά (και όσα ακολουθούν), σχολιάζοντας και εκτιμώντας πολιτικά, χωρίς ψευδαισθήσεις αυστηρής «επιστημονικής» τεκμηρίωσης.

Τομές και γέφυρες

Προκύπτουν κάποια συμπεράσματα από τη μεγάλη απόρριψη της ΣΤΠ; Καταρχάς, το προφανές. Ο χαρακτηρισμός σαν «εθνικιστικής» ή «ακροδεξιάς» της αντίδρασης στη Συμφωνία, απορρίπτεται χωρίς πολλά-πολλά από την ίδια την πραγματικότητα. Δεν συζητιέται αυτό, όσο κι αν αποτελεί την αρχή και το τέλος της κυβερνητικής προπαγάνδας. Το 70% της κοινωνίας δεν είναι ακροδεξιοί και εθνικιστές, κι αν χτυπιούνται καθημερινά να το αποδείξουν στο Μαξίμου. (Σημαντικά στοιχεία που δεν μπορούν να αγνοηθούν είναι, ακόμα, το 60% που κρίνει θετικά τα συλλαλητήρια και το «καθαρό» 70% που ήθελε δημοψήφισμα για τη ΣΤΠ).

Τι δείχνει όμως, και τι παράγει σε πολιτικό επίπεδο, αυτό το «70-30»; Καθόλου τυχαίο δεν είναι το γεγονός ότι ο Αλ. Τσίπρας δηλώνει σε κάθε ευκαιρία ότι θέλει να κάνει πολιτική με την τομή που φέρνει η Συμφωνία. Το «70-30» δεν έχει να κάνει στενά με το Μακεδονικό, αλλά αποτυπώνει με γενικότερο τρόπο ορισμένες τάσεις στην κοινωνία.

Θα πρέπει να θυμηθούμε ότι η διαίρεση «μνημόνιο-αντιμνημόνιο» έφτασε να προσεγγίζει το 80-20, ίσως και 90-10, στα πρώτα χρόνια κορύφωσης της κρίσης, δημιουργώντας τεράστιες εντάσεις και κλυδωνισμούς στο πολιτικό σκηνικό. Ο ΣΥΡΙΖΑ, και όχι μόνο αυτός, αξιοποίησε αυτό το ρεύμα. Περνώντας στο μνημονιακό στρατόπεδο και μετατρέπόμενος σε παράταξη ανοιχτής υποστήριξης της παγκοσμιοποίησης, έχασε τη βάση στήριξης της πολιτικής του. Τώρα, επιδιώκει να πατήσει σε άλλου είδους δίπολα για να έχει κάποιο αντίκτυπο η «γραμμή» του. Οι διαιρέσεις «Αριστερά-Δεξιά» και «εθνικισμός-αντιεθνικισμός», ψευδεπίγραφες φυσικά και με παραποιημένα περιεχόμενα, αποτελούν το όχημά του για να συγκρατήσει μια εκλογική επιρροή.

Έτσι, σε αυτό το «30%» επιχειρεί να βρει την εκλογική του πελατεία, απευθυνόμενος σε δύο κυρίως κατηγορίες. Από τη μια, σε ένα αριστερό κοινό που προσπαθεί με κάθε τρόπο να το «τσιμεντάρει» απέναντι στον ακροδεξιό μπαμπούλα, προωθώντας την κατάλληλη πολιτική ατζέντα. Από την άλλη, σε στρώματα που προσδιορίζονται στον χώρο του «πολιτικού φιλελευθερισμού», ή και του (οικονομικού) νεοφιλελευθερισμού. Με αυτά, φιλοδοξεί να συνομιλήσει στη βάση του κοσμοπολιτισμού και της αντίθεσης στον «λαϊκισμό». Σε πολιτικό επίπεδο, αυτό εκφράζεται με το «κεντροαριστερό» άνοιγμα και την προσπάθεια «γεφυρών» με τον πασοκικό χώρο (το Ποτάμι, ή καλύτερα το «κοινό» του, είναι χαρακτηριστικό δείγμα για τη δεύτερη κατηγορία που περιγράψαμε).

Θα λέγαμε λοιπόν ότι ο «αντι-όχλος», και όχι μόνο ο γνωστός «όχλος», είναι κι αυτός ετερόκλητος... Με τον αστερίσκο ότι, έτσι κι αλλιώς, η παγκοσμιοποίηση φέρνει στην ίδια όχθη ρεύματα της Αριστεράς και της Δεξιάς, δημιουργώντας νέες διαχωριστικές γραμμές απέναντι στα σύγχρονα ζητήματα.

Βεβαίως, τα κέρδη που αποκομίζει ο ΣΥΡΙΖΑ από την «τομή των Πρεσπών», είναι πολύ λιγότερα από τη χασούρα. Ενώ πολύ μεγάλο ποσοστό όσων θα ψηφίσουν ΣΥΡΙΖΑ είναι υπέρ της ΣτΠ (οι ψηφοφόροι όλων των άλλων κομμάτων είναι πλειοψηφικά έως συντριπτικά κατά), η πλειοψηφία όσων είχαν ψηφίσει ΣΥΡΙΖΑ το 2015 εναντιώνονται σε αυτήν. Δεν μπορεί ο ΣΥΡΙΖΑ να κάνει κάτι για αυτό. Έπρεπε έτσι κι αλλιώς να εκτελέσει την παραγγελία των ΗΠΑ, αν και δεν λογάριζε καλά πόσο αρνητική θα είναι η υποδοχή της. Κάνει λοιπόν τώρα αυτό που του μένει, συγκροτεί όσο μπορεί το «30» για να κερδίσει ένα σημαντικό τμήμα του, προωθώντας και τις αντίστοιχες πολιτικές τακτικές.

Το μεγάλο ρήγμα

Το πρόβλημα, όμως, δεν είναι μόνο του ΣΥΡΙΖΑ, ούτε σχετίζεται μόνο με τις Πρέσπες. Το «ευτυχές» για την Ν.Δ. γεγονός ότι βρίσκεται στην αντιπολίτευση, θολώνει λίγο την εικόνα, αλλά δεν την εξαφανίζει. Η «αντίθεση» του Κ. Μητσοτάκη στη ΣτΠ είναι μικροπολιτικής, ψηφοθηρικής φύσης. Όλοι καταλαβαίνουν ότι προσευχόταν να περάσει η Συμφωνία και να την παραλάβει ως τετελεσμένο. Συνολικά στην Ελλάδα, τα μεγαλύτερα κόμματα, και σχεδόν το σύνολο του πολιτικού προσωπικού, πρόσκεινται σε αυτό που διεθνώς θα χαρακτηρίζαμε «παράταξη της παγκοσμιοποίησης». Είναι πλήρως υποταγμένα στη «Δύση» και τις συνταγές της, οικονομικές και γεωπολιτικές. Την ίδια στιγμή, ένα μεγάλο τμήμα του λαού στέκεται απέναντι σε αυτές τις επιλογές, έχοντας σχετική εμπειρία και διαισθανόμενο που οδηγούν. Αυτή η μεγάλη απόσταση, είναι μια από τις πιο βασικές διαστάσεις της κρίσης του πολιτικού συστήματος. Είναι αυτή που τροφοδοτεί διαρκώς τόσο τον «Κανένα», όσο και πλήθος ακροβασιών και ανακατατάξεων στο πολιτικό σκηνικό.

Μέσα στο «70%» μπορεί κανείς να ανιχνεύσει: Μεγάλο μέρος του «Κανένα», του κόσμου της δυσaréσκειας και της απόρριψης του πολιτικού κόσμου. Το συντριπτικά μεγαλύτερο τμήμα των λαϊκών στρωμάτων, χαμηλόμισθων, άνεργων,

φτωχοποιημένων κ.λπ. Αρκετά συντηρητικά στρώματα, κόσμος που ανήκει στη Δεξιά, αλλά φυσικά και στην Αριστερά και το Κέντρο. Εκεί επίσης βρίσκεται η πλειοψηφία του νέου κόσμου (εντυπωσιακά είναι τα σχετικά στοιχεία), όπως επίσης και η πλειοψηφία των πολιτών σε όλες τις περιοχές της χώρας (συντριπτικά τα ποσοστά στη Μακεδονία, αλλά και την Κρήτη). Μειοψηφικά φυσικά είναι τα ακροδεξιά ή φασιστικά στοιχεία, όσο κι αν συνειδητά υπερπροβάλλονται για να ενισχυθούν.

Στο «30%», μιλώντας πάντα χοντρικά, θα βρει κανείς πιο εύπορα αλλά και πιο μορφωμένα στρώματα, κομμάτι της διανόησης και της ακαδημαϊκής κοινότητας και τμήμα της Αριστεράς που έλκεται από έναν «διεθνισμό» περισσότερο κοσμοπολίτικο. Αλλά και, όπως είπαμε, πολιτικά φιλελεύθερα στρώματα, ένα σημαντικό τμήμα του «Ναι» στο δημοψήφισμα του 2015. Επίσης, ένα τμήμα νέων που είναι περισσότερο «κινητικό», εκπαιδευμένο, έχει σχέση με τα μέσα δικτύωσης, αλλά και μια περισσότερο «αισθητική» αντίληψη της πολιτικής που τυγχάνει και χειρισμού από ορισμένους κύκλους.

Το «30» δεν υπήρχε με τη σημερινή του μορφή από τις αρχές του 2018. Είναι και αποτέλεσμα κατεργασιών ενός χρόνου και διαμορφώθηκε μέσα από μια μεγάλη ιδεολογική και πολιτική επίθεση στον «εθνολαϊκισμό». Η επιδίωξη μέρους του πολιτικού συστήματος, αλλά και υπαρκτή κοινωνική τάση, είναι η τάση να συγκροτηθεί περισσότερο αυτό το τμήμα. Όστε να αποτελέσει όχημα πολιτικών ανακατατάξεων αλλά και δύναμη κρούσης απέναντι στον «λαϊκισμό» και, επί της ουσίας, απέναντι στις τάσεις κοινωνικής «σωματοποίησης» και συγκρότησης. Πρέπει λοιπόν να γίνει πιο επιθετικό και να επιβάλει «βίαια» τη δική του ατζέντα, αξιοποιώντας και τα πολλαπλά του στηρίγματα.

Το «70» είναι περισσότερο διάχυτο και ανοργάνωτο, χωρίς ένα πολιτικό κέντρο. Του προσφέρονται «εκπροσωπήσεις» οι οποίες είτε είναι ανεπαρκείς, είτε θέλουν να το εκτρέψουν σε συστημικές ή αδιέξοδες έως καταστροφικές κατευθύνσεις. Οι δημοκρατικές ή αριστερές τάσεις «προσέγγισής» του, είναι ελάχιστες. Αποτέλεσμα της «υγειονομικής ζώνης» που έχει στηθεί γύρω, της προσπάθειας να χαριστεί στη Δεξιά και την Ακροδεξιά προς τέρψιν του νέου διπολισμού, αλλά και της γενικής «μετάλλαξης» της Αριστεράς.

Μια πολιτική πρόταση γενικότερης ανάταξης, δεν μπορεί να εδράζεται στην καλλιέργεια του «διχασμού» ανάμεσα στο «70» και το «30». Αυτό είναι ένα κρίσιμο στοιχείο που επιδέχεται μεγαλύτερης ανάλυσης. Οι πραγματικές ενότητες που θα έπρεπε σήμερα να αναζητηθούν, υπερβαίνουν τόσο τα μεγέθη όσο και τις ποιότητες αυτών των διαιρέσεων. Αλλά προϋποθέτουν όχι μια προσγείωση σε κάποιους «μέσους όρους» ή μια σχετικοποίηση των κρίσιμων ζητημάτων, αλλά την ευθεία αντιμετώπισή τους σε μια σαφή κατεύθυνση κοινωνικής και εθνικής χειραφέτησης, που δεν μπορεί παρά να είναι πλούσια, βαθιά και περικεκτική.

(*) Στο παρόν άρθρο, λαμβάνονται υπόψιν κυρίως τα ευρήματα της πρόσφατης δημοσκοπήσης της *Public Issue*, βλ. «Συμφωνία των Πρεσπών: Επικύρωση χωρίς κοινωνική

συναίνεση», ανάλυση του Γ. Μαυρή στο φύλλο 444 του Δρόμου, αλλά και στο www.mavris.gr, όπου μπορεί ο αναγνώστης να βρει την αρχική δημοσίευση, τους σχετικούς πίνακες, καθώς και παλιότερες έρευνες για το ίδιο θέμα.

Απόσπασμα από την εισήγηση «Οι επιλογές της ΚΟΕ σε μια ταραγμένη εποχή»

Δόθηκε για την Πανελλαδική Συνάντηση ΚΟΕ στις 5-6 Μαΐου 2018 και δημοσιεύτηκε στο Δελτίο 17

3.11 Πέντε θεμελιώδη, άρα αναγκαία, στοιχεία του καινούργιου κινήματος κοινωνικής απελευθέρωσης

1.

Θα είναι νέο και όχι νεόκοπο. Κίνημα που θα διαδεχθεί την ιστορική αριστερά του προηγούμενου αιώνα. Κι όχι συνέχειά της, με τη μορφή της επιβεβαίωσης ενός ιστορικού ρεύματος του 20ου αιώνα. Γεγονός που προϋποθέτει μια τομή θεωρητική πολιτική οργανωτική. Κάτι ανάλογο με τη διαδοχή που υπήρξε από τις αυθόρμητες και ουτοπικές απαρχές του εργατικού κινήματος και την τομή που επέφερε ο μαρξισμός. Κάτι ανάλογο με την τομή που έκανε ο Λένιν με την 2η Διεθνή. Και το ένα παράδειγμα και το άλλο, δεν μπορούν να οριστούν ως συνέχεια των προηγούμενων καταστάσεων.

2.

Ευθύς εξ αρχής σε ρήξη, δηλαδή σε αντίθεση, με την ύστερο/μετα-νεωτερική παγκοσμιοποιητική μετάλλαξη. Ιδιαίτερα στην ιδεολογική προπαγάνδα και πολιτική διαχείριση που κάνει η παγκοσμιοποίηση. Αυτή η αντίθεση με την παγκοσμιοποίηση, όπως αναφέραμε και πριν, θα επιφέρει ένα μεγάλο ρήγμα στην υπαρκτή αριστερά. Δεν μπορεί να υπάρξει συνύπαρξη με την αριστερά που υποστηρίζει την παγκοσμιοποίηση, υπό το κεφάλαιο, που τη θεωρεί «αντικειμενική εξέλιξη», μάλλον προοδευτική και κλείνει τα μάτια στον καταστροφισμό που αυτή επιφέρει, διεκδικώντας μια θέση μέσα στο πλαίσιο της, με σύνθημα «να χωρέσουμε όλοι μέσα στην παγκοσμιοποίηση». Αυτή η αριστερά, σέρνεται ουσιαστικά πίσω από μια νεκρή πραγματικότητα και αναθεματίζει τη ζωντανή κίνηση αντίστασης σε αυτήν και τις όποιες απόπειρες υπέρβασής της. Στο όνομα των «δικαιωμάτων», οι εκπρόσωποί της, γίνονται οι καλύτεροι κήρυκες ηττοπάθειας και προσαρμογής στη δυτική παγκοσμιοποίηση. Στην πραγματικότητα, δεν υπάρχει για αυτούς κανένα εφικτό σύστημα καλύτερο από τον καπιταλισμό. Απλώς κάνουν μια έκκληση να γίνει λίγο πιο ευαίσθητος.

3.

Νέο κίνημα μέτοχος παγκόσμιων ανακατατάξεων

Το νέο κίνημα έχει διεθνικό χαρακτήρα, αφού οι στόχοι του είναι στόχοι μετάβασης σε μια μετακαπιταλιστική πραγματικότητα, στόχοι απόκρουσης του καταστροφισμού που έχει το σύστημα υπό το κεφάλαιο. Ο διεθνικός χαρακτήρας, προκύπτει από την επισήμανση ότι δεν μπορούν να αντιμετωπιστούν και να επιτευχθούν αυτά στα στενά

όρια μιας χώρας. Επομένως, νέο κίνημα όχι σε απομόνωση, όχι αποκομμένο, όχι περικλειστο στα εθνικά του όρια. Νέο κίνημα που βλέπει τη λύση του τοπικού και εθνικού μέσα σε διεθνή και περιφερειακά πλαίσια.

Ένα τέτοιο κίνημα που θα μετέχει –και θα έχει επίγνωση ότι μετέχει– σε παγκόσμιες ανακατατάξεις, οικοδομεί κάτι ισοδύναμο με τον ρόλο του παλιού διεθνισμού. Αυτός, εκ των πραγμάτων ήταν πιο ευθύγραμμος, πιο μονοσήμαντος και «εύκολος» στην σύλληψη, παρά τις τεράστιες δυσκολίες και αντιφάσεις στην εφαρμογή του και τα κρατικιστικά ξεχαρβαλώματά του.

Αυτό που ζητιέται σήμερα είναι πιο δύσκολο και σύνθετο από ό,τι παλιότερα. Δυο μόνο πρόσφατα γεγονότα δείχνουν τη δυσκολία και συνθετότητα. Αυτό του πολέμου της Συρίας με την εναλλαγή συμμάχων και εχθρών, και αυτό της Καταλονίας και των διλημάτων που έθεσε σε πολλές προοδευτικές δυνάμεις.

4.

Μορφές δημοκρατίας συμμετοχής διαβούλευσης. Ανοικτότητα. Πλουραλισμός. Νέα ηθική γύρω από την πολιτική, το άτομο και το συλλογικό. Η εξουσία όχι ως αυτοσκοπός: λαο-γέννητη, λαο-κρατούμενη και ελεγχόμενη από τον λαό. Ριζοσπαστικός ανθρωπισμός – κοινωνικοποιημένη ανθρωπότητα.

5.

Νέο κίνημα που πρέπει να προσφέρει, να εκφέρει αφού οικοδομήσει με πολλή προσπάθεια, μια ρεαλιστική εναλλακτική πρόταση διεξόδου, προοπτικής για τον τόπο όπου δραστηριοποιείται. Είναι ο μόνος τρόπος για να δυναμώσει και να υπάρξει. Τα περί «βιωσιμότητας» που προκρίναμε πιο πάνω, πρέπει να γίνουν «σχέδιο», «πρόγραμμα», «κίνημα», «πολιτικό μόρφωμα», «υλική δύναμη». Γι αυτό είναι αναγκαίο να αποφύγει τη διπλή παγίδα της ιδεολογικής κριτικής και της περιθωριοποίησης.

3.12

Με βάση όσα συμβαίνουν και βιώνουμε εδώ και οκτώ χρόνια στην Ελλάδα με οδυνηρό τρόπο, τίθεται ένα απολύτως καίριο και κρίσιμο ερώτημα: Υπάρχει άλλος δρόμος, υπάρχει εναλλακτική διεξόδου και ύπαρξης της χώρας, της κοινωνίας, του λαού; Κι αν δεν υπάρχει, μπορεί να διανοιχθεί και με ποιο τρόπο;

Η αστική απάντηση είναι σαφής. Όχι, δεν υπάρχει και δεν μπορεί να υπάρξει. Ο ρεαλισμός απαιτεί να προσαρμοστούμε στα νέα δεδομένα, να εφαρμόσουμε στο ακέραιο τον «οδικό χάρτη» μνημονίων και μεταρρυθμίσεων (με ή χωρίς κοινωνική ευαισθησία), διοχετεύοντας προς ανώδυνα πλαίσια την αναπόφευκτη αντίδραση των υποτελών στρωμάτων της κοινωνίας.

Σε αυτά τα δεδομένα, εκείνα που επιτρέπονται είναι μόνο ένα ελεγχόμενο κοινοβουλευτικό παιχνίδι (έστω και ως καρικατούρα κοινοβουλευτισμού), μια άγρια μάχη επικράτησης σε διάφορους τομείς ανάμεσα σε ισχυρές ομάδες, φατρίες και καρτέλ και προπάντων η υλοποίηση όσων ζητούν τα μεγάλα υπερατλαντικά και ευρωπαϊκά αφεντικά.

Το αποτέλεσμα αυτού του πλαισίου είναι τριπλό:

- Οικονομικός στραγγαλισμός και φτωχοποίηση της πλειονότητας του πληθυσμού. Αποδιάρθρωση του παραγωγικού ιστού, βίαιη αρπαγή και αναδιανομή του πλούτου. Στραγγαλισμός της ίδιας της χώρας με την κατάλυση της κυριαρχίας της, τη μετατροπή της σε σύγχρονη αποικία.
- Στραγγαλισμένη η χώρα, σέρνεται στο παζάρι των ληστών, δηλαδή στα επικίνδυνα γεωπολιτικά παιχνίδια. Οι προκλήσεις και οι ανοικτές απειλές της Τουρκίας σε Αιγαίο, Θράκη και Κύπρο, το Προσφυγικό, το Μακεδονικό, καθώς και το σύρσιμο στις απαιτήσεις ΗΠΑ και ΝΑΤΟ, ο πόλεμος στην Συρία, εκθέτουν τη χώρα σε τεράστιους κινδύνους. Την αφήνουν απροστάτευτη απέναντι σε απειλές που μεγεθύνονται εκθετικά από την έλλειψη στοιχειώδους προετοιμασίας της κοινωνίας απέναντι στους κινδύνους που εγκυμονούν.
- Διάλυση και αποσύνθεση της κοινωνίας. Μέσα από το συστηματικό γκρέμισμα κάθε ελπίδας και οράματος, κυριαρχούν οι διαιρετικές πολιτικές, η διάδοση «μεταμοντέρνων σχημάτων» άκρατου υποκειμενισμού, οι μικροεμφύλιοι της συμφοράς για κάθε θέμα. Απώτερος στόχος, η κάμψη κάθε πνεύματος αντίστασης και φυσικά ο εξανδραποδισμός ολόκληρου του λαού.

Η απάντηση του ζητήματος των ζητημάτων (άλλος δρόμος, άλλη εναλλακτική διεξόδου) περνά μέσα από την απάντηση και των τριών παραμέτρων που έχουν ήδη δρομολογηθεί και εν πολλοίς δημιουργηθεί. Το «ναι στην ζωή» στην Ελλάδα του 2018, περνά μέσα από την προσπάθεια να δοθούν απαντήσεις και στα τρία αυτά επίπεδα, μέσα από μια σύνθετη διαδικασία ενεργοποίησης και υποκειμενοποίησης, η οποία θα αναμετρηθεί με το πολιτικό σύστημα και το εποικοδόμημά του που στηρίζεται σε αυτήν την άθλια βάση.

Η αναγνώριση του προβλήματος, η σωστή κατανόησή του, είναι η μόνη οδός για να βρεθεί και η λύση του.

